Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

[...]майнай 1921 оной [...]брини 21-hэд гарана | № 115 (15738) | 1981 оной майн 19, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ТЭЖЭЭЛЭЙ УРГАМАЛНУУДАЙ ТАРИЛГЫЕ ТҮРГЭНӨӨР ДҮҮРГЭХЭ, ПААР ХАХАЛАЛГЫЕ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ЯБУУЛХА!

[Ү]ЛЬДЭРГЫНХИДЭЙ ҮСХЭЛТЭ АЖАЛ

[...]эл колхозойнгоо тогто-[...]0 жэлэй ойе мүнөө зун [...]алхэ гэжэ шиидэhэн эн-[...]ои ехэ эдэбхи үүсхэлтэй-[...]жаллажа байна.

[...]бан нэгэдэхи табан жэ-[...]рүүшын жэлдэ үндэр [...]ургаса абахын тула [...]й тарилгын бүхы хү-[...]ние богони болзорто, [...] шанартайгаар үнгэргэ-[...]иалис уялгануудые [...] колхозой механиза-[...] районойнгоо бүхы [...]адта жэшээ харуулна. [...]р эртынгээ ороohото [...]нуудые хүдэлмэриин [...]4 үдэртэ тарижа дүүр-[...] тракторнуудаа хоёр ха-[...] хүдэлгэжэ, халаан [...] даабарие 110—120 [...]hээ доошо бэшээр [...]жэ байха гэжэ шиидэ-[...]йна. Эндэхид бүхыдөө [...]ектарта ороohо таряа, [...] гектарта зелёнко та-[...] харааланхай.

[...] хахалха хүдэлмэриин [...]этэй табан К-700, [...] ДТ-75 трактор та-[...]а, 2800 гектарай хүрь-[...]үүрилхэ юм. Эндэ [...]ектар сэбэр паар, 640 [...] намарай паар тарил-[...]бэлдэгдэнхэй.

[...] газар дээрэ 32 сеял-[...]эhэн 9 ДТ-75. 12 [...]тракторнууд тарилгада [...]улагдана. Мүн ню-[...]дунда hургуулиинхид [...] түхэлэй трактораа эдэ-[...]тэжэ, хабарай тарил-[...]үдэлмэридэ туhална. [...]э 4 автомашинаар үрэ-[...]энгэ зөөгдэнэ. Хараад [...], автомашинануудынь [...]төөн гэжэ hанахаар. [...] эндэхи дүршэл ехэтэй [...]заторнууд ажалаа шэ-[...]патовска аргаар рай-[...]гоо түрүүлэн эмхидхэ-[...]на бшуу. Уран гартай [...]затор Цырен-Базар [...] хүушарhан, хэрэгээ [...] комбайнай бункер [...]жэ, 8 тонно үрэhэ хэ-[...]ха бункер поли дээ-[...]рэлээ юм. Хүрэнгэ [...] машинанууд ороohо-[...] бункер руу юулээд [...]үүдые хүлеэхэ гэлтэ-[...]ргөө ябашадаг болон-[...]ялкэнүүдэй полиин нү-гөө захаhаа ерэхэдэ энэ бункер үрэhэ хэхээр хүлеэжэ байдаг. Игэжэ ямаршье ушарта сеялкэнүүд үрэhэнhөө болоно hаатахаяа болёо бшуу. Мүн РУМ гэжэ 5 тонно үрэhэ багтааха имэрхүү бункерые МТЗ түхэлэй трактор хүдэлгэнэ. Ихэдээл элэ дүрбэн автомашина 32 сеялкэнүүдые үрэhөөр хүсэд хангажа үрдинэ бшуу.

Үльдэргынхид урда жэлэй ургасаhаа шэлэжэ бэлдэhэн, hайнаар сэбэрлэжэ хадагалhан өөhэдын хүрэнгэтэй. Бүхы трактор болон хүдөө ажахын машинанууд үбэлэй үедэ яhала hайнаар заhабаригдаhан байна. Техникэ заhабарилгада дүршэлтэй механизатор Е. Бурлаков хүбүүнтэеэ, В. Климов болон бусад hайнаар хүдэлжэ гараа hэн.

Энэ «Коммунизм» колхоздо түрүү, ажалша бэрхэ механизаторнууд олон. Жэшээлхэдэ, Н. Коновалов, В. Коновалов гэгшэд жэлhээ жэлдэ бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгардаг. Мүнөө үедэ механизаторнууд Ш. Хашитов, А. Рачков, Д-Д. Цыренжапов гэгшэд 70 гектарай хүрьhэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад байна. 546 гектар паар борнойлогдоо.

Яаралтай хүдэлмэриин үедэ шефүүд ехэ туhа хүргэдэг. Мүнөөшье Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводой арбан шираг хүбүүд хабарай тарилгада хамhалсахаяа ерэнхэй. Мүн мал ажалда хүдэлжэ байhан өөhэдынь механизаторнуудшье тарилгада хабаадалсана.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нютагай залуушуулые механизаторнуудай hуралсалда ябуулжа, өөрын кадрнуудтай болохо хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг юм. Энэ жэлдэ 8 механизатор hурган бэлдэгдэв. Мүн үнинэй механизаторнууд мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байдаг заншалтай. Байгша ондо 8 механизатор 1-дэхи классай, дүрбэн хүн 2-дохи классай шалгалта бараа. Энэ hуралсалда колхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ехэ эдэбхи хэшээл гаргана.

Механизаторнуудhаа дутуугүй hайнаар колхозой хонишод хүдэлнэ. Эндэ хонишодой 27 бригада ажалладаг. Мүнөө үедэ эхэ хонидой 8 отарын хонишод зуун хонин бүриhөө зуу, зуу гаран хурьга абаад, гэлтэ хороолтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Зоотехническэ хүбаариин ёhоор, эхэ хонин бүхэндэ үдэрэй 300 грамм холимол тэжээл, үбэлдөө 90 килограмм бүдүүн тэжээл үгтэhэн байна. Хонишод энэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалжа шададаг.

Үльдэргэhөө баруулжаа арбаад модоной хирэндэ Орхой гэжэ газарта hүрэг хонин бэлшэнэ. Энэ отарада хүрэбэл, ажалша бэрхэ хүн хүдэлдэг гэжэ абаhаар лэ мэдэхээр байха. Байра байдалынь дарагар, ябтаб заhагданхай, арюун сэбэр байдалтай, ёhотойл эзэн хүнэй гар хүрөө гэжэ элеэр харагдаха. Эндэ Яруунын соогоо эрхим хонишодой нэгэн Норбо-Самба Цыренжапович Дашанимаев гэр бүлөөрөө хүдэлдэг юм. Тэрэ 17 жэлдэ хонишоноор хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Мүнөө жэлдэ урда урданайхиhаа ехэ амжалта туйлаба. 100 эхэ хонин бүриhөө 122 хурьга абажа, район дотороо түрүү hуури эзэлбэ. Мүн урда жэлнүүдтэшье зуутанай зэргэдэ ябаа. Жэшээнь, 1979 ондо 100 эхэ хонин бүриhөө 103 хурьга, хонин бүриhөө 4,027 килограмм ноohо абаhан, нёдондо зуунhаа 104 хурьга түлжүүлhэн байна. Игэжэ жэлhээ жэлдэ ажалайнгаа амжалта дээшэлүүлэн, арбадахи табан жэлые эрхимээр дүүргэhэн байха юм.

Норбо-Самба Цыренжапович Дашанимаев олон жэлэй туршада хонин ажалда амжалтатайгаар хүдэлhэнэйнгөө түлөө «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэл ёhоороо хүртөө.

Имэ түрүү, дүршэл шалабаритай хонишодой олон байhан дээрэhээ энэ колхозойн баяраайнгаа жэлдэ зуун хонин бүриhөө дунда зэргээр 94,5 хурьга томо болгожо байна. Энэнь hайшаалтай.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Яруунын район.

ШУЛУУТАЙН БРИГАДАДА ШУУЯАТАЙ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо энэ жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэри апрелиин 20-до эхилээ hэн. Анха түрүүн таряалан дээрээ шииг нойто тогтоохо, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха, катогоор газараа тэгшэлхэ гэхэ мэтэ ажалнуудаа үргэнөөр ябуулаа. Тиигэhэнэй hүүлээр тэрэл hарынгаа 25-hаа эртын ороohото ургамалнуудые hуулгажа захалаа бэлэй.

Тус колхоз хабарай тарилгада нарядгүйгөөр хүдэлхэ гурбан звено байгуулба. Тэдэнэр салингаа намар ургасаяа хуряаhанайнгаа hүүлээр абаха жэшээтэй. Харин мүнөө тэдээндэ урьhаламжа үгтэхэ юм. Энэ түрүү онол арга Шулуутайн тракторна бригада ажалдаа үргэнөөр хэрэглэжэ эхилбэ. Юуб гэхэдэ, тус бригадын коллектив жэлhээ жэлдэ hайн ургаса хуряадаг гэээшэ. Жэшээлхэдэ, hүүлшын 3 жэлэй туршада тэдэнэр гектар бүриhөө дунда зэргээр 18—21 центнерhээ доошо ороohо таряа хуряажа абаагүй. Мүнөө тэдэнэр мүн лэ ажалаа hайнаар, эмхитэйгээр ябуулжа байнхай. Түрүүшын үдэрhөө дурсагдагша бригадын механизаторнууд халаанайнгаа даабарие 115 — 140 процент дүүргэнэ. Эндэ трактористнууд П. Янданов, Б. Пархаев, Д. Бидагиров, Н. Дорофеев, Д. Гыргенов гэгшэд ажалай жэшээ харуулна.

Тус ажахын таряан ажалайхид hаяын үдэрнүүдтэ ороohото ургамалнуудаа тарижа дүүргэхэ, майн 15 болотор паар хахалха түсэбтэй юм. Тэдэнэр ажалдаа конвейерно онол арга хэрэглэнэ. Тодорхойлбол, газар хахалха, органическа ба минеральна үтэгжүүлгэнүүдые оруулха, культиваци хэхэ, газараа тэгшэлхэ ажалнууд тарилгаhаа ехээр алгасаха ёhогүй ха юм. Тиимэhээ нитэжэ ажаллахадань, шииг нойтониинь баригдаха ушартай. Үшөө тэрэнэй хажуугаар ургасаньшье 5—6 центнерээр дээшэлдэг гэээшэ.

— Манай нишэ эртүүр дулааржа, хабарай тарилгын хүдэлмэри апрелиин хуушаар эхилээ hэмди, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ А. С. Иринчеев хөөрөөгөө эхилнэ. — 2500 гектарта эртын борнойлго хээбди. 1000 гектар таряалан дээрэ мочевинэ гаргаабди. 1000 гектарта культиваци үнгэргөөбди. Эды шэнээн талмай тэгшэлээбди. Үнгэрэгшэ жэл гектар бүриhөө 14,3 центнер ороohо таряа ургуулаа hэмди. Энэмнай колхозой бүхы механизаторнууд, таряашадай хэhэн ажалайнь үрэ дүн болоно бшуу. Тиихэдэ Шулуутайн тракторна бригада гектар бүриhөө 21 центнер хүрэтэр ороohо абаа hэн. Энэ коллектив ажалдаа агротехническэ түрүү аргануудые ехээр хэрэглэнэ. Тус бригадын 90 процент механизаторнуудынь нэгэдэхи классай мэргэжэлтэд юм. Эндэhээ гурим журамтайшье гэээшэ.

Түрүү бригадые колхозой дүршэлтэй механизатор Содном Сундуевич Янданов хүтэлбэрилдэг юм. Коллективэй туйлаhан амжалтада тэрэнэй хэhэн үүргэнь ехэ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Имэ урагшаа нэтэрүү, хамтын хэрэгэй түлөө оролдожо ябадаг Содном Яндановай даадаг бригадынхид энэ жэлдэ мүн лэ үндэр ургаса абахын түлөө оролдожо ябана. «Бултa нэгэнэй түлөө, нэгэн бултанай түлөө» гэhэн оньhон үгэ эдээндэ сэхэ хабаатай.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Түнхэнэй район.

ТҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР

Байгша оной сагай уларилые хараада абан, «Пограничный» совхозойхид эртын ороohо таряае хүдэлмэриин 12 үдэр соо тарижа дүүргэхэ гэжэ урид түсэблэhэн байгаа.

Мүнөө ажахын бүхы отделенинүүд түрүүн хараалhанhаа нэгэ үдэрөөр урид тэрэнээ тарижа дүүргэбэ. Илангаяа Майн Нэгэнэй, Хэблэлэй болон Илалтын үдэрнүүдтэ эршэмтэй шангаар хүдэлжэ, нэгэдэхи, гурбадахи отделенинүүдэй тракторна бригаданууд (бригадирнуудынь В. Я. Бахмутов, В. Б. Николаев) эртын тарилгые хүдэлмэриин 8 үдэр соо дүүргэhэн байна. Совхоздо бүхыдөө 2860 гектарта шэнинсэ, хара таряан богони болзорто таригдаба.

Нэгэдэхеэр, газарай хүрьhэнэй эгээл шиигтэй байhан үедэнь эртын ороohо таряае шадаал hаа түргэнөөр гэхэ гү, али богонихон болзорто тариха гэээшэ ехэхэн удха шанартай гэжэ эндэхид тоолоно. Энээнэй ашаар таряан нэгэ жэгдэ hайнаар гараха байна бшуу.

Хоёрдохёор, энэ жэлдэ газар элдүүрилгэ, үрэhэ тарилга бүхыдөө хүрьhэ урбуулхагүй тусхай техникээр хэгдээ. Жэшээнь, сэбэр болон намарайнь паар тусхай плоскорезүүдээр хахалагдаhан, элдүүрилэгдэhэн байгаа. Тэндээ тарилга хэхынгээ урда баhал БИГ-3 түхэлэй борнойгоор хүрьhыень зөөлэрүүлээ, буртаг үбhынь сэбэрлээ. Тэрэнэй удаа СЗП-3,6, СЗС-2,1 түхэлэй сеялкэнүүдээр тарилга хэhэн байна.

Тиигэжэ элhэлиг хүнгэн хүрьhэтэй газарые урбуулангүй миил доогуурнь элдүүрилээд тарихадань, шииг нойтониинь ехэ хатахагүй, мүн үрэжэлтэй hайн шоройнь hалхинда хиидэхэгүй болоно бшуу.

Тарилга дээрэ шалгарhан агрегадуудые нэрлэбэл, тракторист Михаил Пудовкиной агрегадые онсолон тэмдэглэхээр. Поли дээрэ гараад хүдэлжэ эхилhэн үдэрhөө хойшо нэгэшье час hаатаагүй. Халаан соо 25 гектар тариха нормотой hаа, тэрэнээ ходо 30—35 гектарта хүргэдэг байба. Нүгөөдэ тракторист Иван Гармаевай агрегат баhал hаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлөө.

Үрэhэ тариха газар элдүүрилгэ, паар хахалалга дээрэ тракторист Максут Сабировай агрегат шалгарна.

Эдэ үдэрнүүдтэ ажахын үнинэй хартаабхашан нүхэр Черепанов энэ ургамалые далантуулан хахалhан газарта тарижа байнхай.

Н. ВИКТОРОВ.
Хяагтын район.

ТАССС — ШЭНЭ hОНИН

РСФСР-эй Верховно Соведэй сагай үргэлжын комиссинуудта

ХҮН ЗОНИИЕ ОВОЩООР hАЙНААР ХАНГАХА

Хүн зониие хүдөө ажахын продуктнуудаар бүри hайнаар хангалаг болохо гэээшэ совет хүнүүдэй ажана байдалые саашадань hайжаруулха талаар партиин табиhан шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

РСФСР-эй Верховно Соведэй хүдөө ажахын болон арадай хэрэглэмжын эд бараанай, худалдаа наймаанай талаар комиссинуудай майн 15-да болоhон хамтын заседани дээрэ иигэжэ тэмдэглэгдээ. Хартаабха, овощ болон үрэ жэмэс үйлэдбэрилхэ, хадагалха ба хэрэглэхэ талаар Кировскэ болон Рязанска областьнуудай совет, хүдөө ажахын зургаануудай болон худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүд эндэ хаража үзэгдөө.

Түхэреэн жэл соо таhалгаряагүй hайнаар хүдэлхэ үрэ жэмэсэй болон овощой конвейер байгуулха талаар хоёр областьдо тодорхой хүдэлмэри ябуулагдана гээд үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Гэхэтэй хамта городуудые, промышленна түбүүдые овощоор, үрэ жэмэсээр хангаха талаар бии байhан горитой дутагдалнууд тухай депутадууд хэлэhэн байна.

Мүнөө жэлэй ба табан жэлэй түсэбүүдые бүхы дээрэнь дүүргэлгые хангахын тулада бии байhан дутагдалнуудые усадхаха тухай арадай депутадуудай Кировскэ болон Рязанска областной Соведүүдэй гүйсэдкомуудта зааhан тогтоол баталан абтаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Х. П. Нешков, РСФСР-эй эдеэ хоолой промышленностиин министр С. И. Чистоплясов, РСФСР-эй үрэ жэмэсэй болон овощой ажахын министр В. И. Наумов комиссинуудай хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

УЛАСХООРОНДЫН ЭКИПАЖ ХҮДЭЛНЭ

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ, (ТАСС). Космонавтнууд Владимир Коваленок, Виктор Савиных, Леонид Попов болон Думитру Прунариу газар шадарай замбуулинай дайлада хоёрдохи үдэрөө хамтын шэнжэлгэнүүдые хэнэ.

Мүнөөдэрэйнь хүдэлмэриин программада медицинскэ туршалганууд горитой hуури эзэлхэ байна.

Конструкционно материалнуудта замбуулинай оршонгой үзүүлээг нүлөөе тодорхойлхо талаар «Нановесы» гэhэн туршалга эхилэгдээ.

Замбуулинай гэрэл туяагай бүридэлые саашадань шэнжэлхэ зорилгоор «Астро-2» гэhэн туршалга хэгдэнэ.

Владимир Коваленок, Виктор Савиных «Союз-40» онгосын абаашаhан «Пион» гэжэ түхеэрэлгые хабсаргаhан, дэгдэн хөөрэлгын эрхэ байдалда шэнгэн зүйлэй урадхалые шэнжэлhэн байна.

Медицинскэ хиналтын дүнгүүдэй ёhоор, космонавтнуудай бэеын элүүр hайн.

Эрдэм шэнжэлгын «Салют-6» — «Союз— Т-4» — «Союз-40» комплексын ниидэлгэ hайнаар үнгэрнэ.

ПРОФСОЮЗУУДАЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

Партиин хараа түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ совет хүнүүдэй ажалай ба политическэ эдэбхи оролдолгые зорюулха гэээшэ совет профсоюзуудай дайшалхы зорилго болоно. Майн 15-да Москвада болоод тараhан профсоюзуудай центральна комитедүүдэй, республиканска, хизаарнуудай ба областьнуудай соведүүдэй зүблөөндэ хабаадагшад энээн тухай хэлэбэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй [...]илэhээр ябуулагдаха хүмүүжүүлгын ба ниитын соёлой хүдэлмэрие улам нарижуулан hайжаруулха арганууд зүбшэн хэлсэгдээ. КПСС-эй ЦК-гай пропагандын таhагые даагша Е. М. Тяжельников зүблөөнэй хүдэлмэриин хоёрдохи үдэр элидхэл хэбэ.

Съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлэй заабаринууд ба тобшололнуудые, совет коммунистнуудай ехэ хуралдаанай бусад материалнуудые шудалхадань, ороной социально-экономическа хүгжэлтын программа бэелүүлхэ хэрэгтэ эзэлхэ hуурияа тодорхойлходонь ажалшадта туhалха гэээшэ профсоюзна эмхинүүдэй арюун уялга болоно гэжэ зүблөөн дээрэ тусхайлан тэмдэглэгдээ.

(ТАСС).

АХА ДҮҮГЭЙ БҮЛЭ ДОТОР

СУХУМИ. (ТАСС-ай корр). Совет засагай эндэ тогтоогдоhоор 60 жэлэй ойе Абхазиин автономито республика түгэс хүгжэжэ байхадаа угтаба. Энэ гайхамшаг ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Грузиин Компартиин обкомой ба Абхазиин АССР-эй Верховно Соведэй баярай суглаан майн 15-да болоо.

Партиин үдэр бүриин анхарал оролдолго, агууехэ ород арадай, Совет ороной бусад бүхы арадуудай үзүүлдэг аха дүүгэй туhаламжань экономическа, социальна хүгжэлтын хэрэгтэ автономито республикын туйлаhан амжалтануудай үндэhэ hууринь болоно гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Мүнөө республика дотор бүхы 1921 ондо үйлэдбэрилэгдэhэн промышленна продукци мүнөө суудхын турша соо бүтээгдэнэ. Эндэхи курортнууд болон санаторинуудта жэл бүри ороной бүхы нютагуудай миллион үлүүтэй ажалшад ерэжэ амардаг.

Автономито республикын ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлээ амжалтатайгаар эхилэнхэй. Промышленна үйлэдбэрилгын талаар энэ жэлэй түрүүшын дүрбэн hарын даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ. Абхазиин ажалша коллективүүд КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулха гэжэ шиидэнхэй.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. А. Шеварднадзе баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльтээгдэхэ бэшэг баталан абаа.

[ХҮ]РЫСЭНЭБДИ: БУРЯАД, ШЭТЭ, ЯХАД

[1]981 ОНОЙ ЯНВАРЬ—АПРЕЛЬ hАРАНУУДАЙ ДҮНГҮҮД

Түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)

	Буряадай АССР	Яхадай АССР	Шэтын обл.
[П]РОМЫШЛЕННОСТЬ			
[...]укци худалдалга	99,6	104	101
[...]ай бүтээсэ	99,6	103	102
[...]мышленна предприяти-[...]ай тоо бүхыдөө	178	134	198
[...]укци худалдаха түсэбөө [...]эгүйшүүл	55	—	24
[...] ниитэ тоодо процен-[...]	31	—	12
ХҮДӨӨ АЖАХЫ			
[...]ажалай гол продукт-[...]ые бэлэдхэлгэ			
[...] ба шубуун	96	99,0	88
	69	53	61
[...]	72	67	69
[КА]ПИТАЛЬНА БАРИЛГА			
[...]ой капитальна hомо-[...]ор ашаглалгада оруу-[...]hан гол фонднууд			
[...]ой капитальна hомо-[...] бүхыдөө	98	102	69
[...] тоодо [...]га хабсаралгын хүдэл-[...]	98	96	68
[...]байрануудые ашаглалга-[...]улга	46	4	21
[...]дын хүсөөр хэhэн под-[...] хүдэлмэриин хэм-[...]	98	103	99,4
[...]ой ба кооперативна [...]аа наймаанай ниитэ [...]	103	102	102
ХҮН ЗОНОЙ [...]ЬУУДАЛ ХАНГАЛГА			
[...]ын ниитэ хэмжээн	99,0	102	99,4

[БУРЯ]АДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ

УЛАМ ЭРШЭДЭНЭ

МАНАЙ совхозой таряан ажалайхид арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр баян ургаса абахын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ бүхы hанаан бодолоо, хүсэл эрмэлзэлээ хандуулан ажаллажа байна. hүүлэй мэдээгээр 2750 гектарта ороohото ургамалнуудые тариха түсэбтэй hаа, 2718 гектарта хээбди. Тодорхойлбол, 1619 гектарта шэниисэ, 134 гектарта обёос, 273 гектарта ешмээн, 692 гектарта горох таригдаа. Тэрэнэй хажуугаар 803 гектар таряалан дээрэ ороohоной холисо hуулгаабди.

Эндэ илангаяа Оймороой отделениин түрүү механизатор Николай Арсентьевич Красиковай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадын гурбан агрегат тарилга дээрэ эрхим дүнгүүдые туйлана. Тэдэнэр hүүлэй долоон хоног соо 600 гектарта ороohото ургамалнуудые тариба. Тус бригадын залуу механизатор, комсомол Николай Верхотуров тарилгын эхилhэнhээ хойшо 368 гектарта шэниисэ таряа. hүүлэй 7 хоногой туршада 168 гектарта тарилга хэгдээ.

Байгша оной майн 10-hаа хартаабхаяа hуулгажа эхилбэбди. Түрүүшын үдэр 6 гектарта таряабди. Эндэ ажахымнай дүршэлтэй трактористнууд Дмитрий Черниговский Николай Клочихин хоёр халаанайнгаа даабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр үдэртөө 2 гектарта хартаабха тариха нормоёо табан гектарта хүргэнэ. Эдэнэй ажалынь hайн шанартайгаар бүтээгдэнэ. Совхознай бүхыдөө 560 гектарта хартаабха тариха түсэбтэй юм. Тиимэhээ манай механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ оролдосо ехэтэйгээр хүдэлжэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай гол баялиг болохо хартаабхые саг болзор соонь тарижа дүүргэхээр зоригжонхой.

Совхозой дирекци, партком, рабочком хабарай тарилгада хүдэлжэ механизаторнуудай социалис мүрысөөнэй дүримүүдые зохёоhон байна. Мүнөө мүрысөөнэй дүнгүүд недели бүхэндэ гаргагдана. Энэ дүримэй ёhоор, түрүүшүүлдэ «Түрүү агрегат», «Түрүү механизатор», «Эрхим шанарай түлөө» гэhэн дамжуулгын улаан вымпелнүүд, мүнгэн шангууд барюулагдана. Эдэнэй хажуугаар полевой стан дээрэ гү, али нүүдэл вагон бүхэндэ «Сахилгаан», «Дайшалхы хуудаhанууд» саг соогоо гаргагдаад үлгэгдэжэ байдаг. Эндэ үнгэрэгшэ долоон хоног соо, мүн үсэгэлдэрэй байдалаар хэн ямараар ажалланаб, юу туйлааб гэжэ харуулагдадаг юм.

Бригада, звено бүхэндэ, мүн механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Бүри тарилгын эхилхын урда тээ механизаторнууд социалис уялгануудые абаа hэн. Саашадаа социалис мүрысөөгөө улам эршэтэйгээр дэлгэрүүлжэ, хабарайнгаа тарилгые богони болзорто, hайн шанартайгаар дүүргэхэ байhандаа этигэнэбди.

А. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
Кабанскын районой Оймороой совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

Энэ жэлэй сагай уларилые хараада абажа, эртын ороohото тарилгые арбаад үдэртэ дүүргэхэ гэжэ «Маяк» колхозой механизаторнууд урид хараалhан юм. Тиигэжэ 1200 гаран гектарта шэниисэ, мүн горитой газарта горох таряа. Удаань үнэтэ сагаа гээнгүй, газарай хүрьhэнэй шиигтэй байhаниие хэрэглэн, обёос болон силосэй ургамалнуудые тарижа захалаа hэн. Эдэ үдэрнүүдтэ хартаабха тарилга түлэг дундаа ябуулагдана.

Байгша ондо колхозойхид тарилгын хүдэлмэрие ипатовска онол аргаар эмхидхэжэ, газар элдүүрилхэ, хүрьhэ бэлдэхэ, тарилга хэхэ, үрэhэ, тоhо түлишэ зөөхэ звенонуудые бии болгоо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. В. Л. Бадашковой хүтэлбэрилдэг түрүү звеногой сеялкэшэн В. Ф. Степанов. 2. Обёос тарилга.

А. ЕФИМОВЭЙ фото.
Улаан-Үдын район.

ОНШЫНЬ ОЛОЖО ХҮДЭЛБЭЛ...

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо Гусиноозерскын ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй барилга хадаа орон доторхи эгээл шухала барилганuудай нэгэн гэжэ тоологдоhониинь мэдээжэ. Тиимэhээ бүхэсоюзна комсомолой габшагай энэ барилгын коммунистнуудай үүргэ ба харюусалга бүри ехэ болоно. Эндэхи партийна эхин организацинууд тус барилгын олон тоото коммунистнуудые нэгэдүүлдэг, коллективэйнгээ дунда эмхидхэлэй, политическэ хүмүүжүүлгын горитой хүдэлмэри ябуулдаг гээшэ. Энэ хэлээшээ баримталхын тула Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлениин парткомой секретарь Петр Михайлович Блиновто үгэ үгэhүү:

— Манай ГРЭС-эй барилгын управлениин партийна эхин организацинууд хэдэн жэлэй саада тээ үсөөн коммунистнуудтай байhан юм. Тиимэhээ үйлэдбэриин хэрэгтэ, коллективэй ажабайдалда hанаhанда хүрэмөөр нүлөөлжэ бирадаггүй hэн. Харин hүүлэй жэлнүүдтэ коммунистнуудНай хараа байса олошоржо, парторганизацимнай бэхижээ, хүдэлмэриин яhала дүй дүршэлтэйшье болоо. Мүнөөдөө манай барилга дээрэ цеховэ табан организаци, партийна гурбан бүлэг байгуулагданхай. Бүхыдөө зуу гаад коммунистнууд манда хүдэлнэ. Эдэнэр барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгэдэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ бага бэшэ нүлөө үзүүлнэ гээд хадаалдуу болохогүй.

Парткомой секретариин нигэжэ хэлэhэниинь үндэhэ баримтатай. «Сибэнергострой» трестын дүрбэдэхи ПМК-гай участогай коммунистнууд арбадахи табан жэлэй hая эхилээд байхада, өөhэдынгөө урда табигдаhан зорилгые яажа бодото дээрэнь бэелүүлхэ тушаа үргэнөөр хөөрэлдэhэн, арга боломжоёо тодорхойлhон байха юм.

Тиихэдэл үйлэдбэриин звено бүхэнэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэл hайжаруулха зорилго табигдаа hэн. Даалгагдаhан хэрэгтээ хайхарамжагүйгөөр хандадаг, ажалай журам эбдэдэг хүнүүдтэй тэмсэл шангаар ябуулагдажа эхилээ.

Мүнөө энэ участогта иимэ гурим тогтоогдонхой гэбэл, ямар нэгэн орёо хүдэлмэрие, жэшээнь, тусхай соргонуудые малтажа, таарамжатай зохидоор табиха хүдэлмэрине хэндэ даалгамаар байhые хүтэлбэрилэгшэд уридшалан шиидхэдэг болонхой. Иимэ хүдэлмэри хэхэ болоhон хүнэй техникээ хэр бэлдэhэниинь, тэрэнэй хүдэлмэриеэ хэр найдамтайгаар дүүргэжэ шадаха байhаниинь хараада абтадаг. Тиимэhээл тус ПМК-гай хүдэлмэришэн бүхэн өөрөө хүдэлмэри дүүргэхын тула түгэс шадабаритай байха, даалгагдаhан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандаха ёhотой гэжэ сэдьхэн ойлгодог. Хэрбээ хэн нэгэнэй hаланаар, муугаар хүдэлөө хадаа, суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө, захиргаанай зүгhөө шанга шүүмжэлэлдэ оролог, зэмэеэ амасаха баатай болодог. Шанар муутай хүдэлмэриингөө түлөө hайн түлбэри абаха, шанда хүртэхэ эрхэеэ хаhагдадаг шуу.

Гэхэ зуура хэhэн хүдэлмэриингөө зэргээр түлбэри абаха гэhэн гурим эндэ ехэ үүргэ дүүргэдэг болонхой. Абьяастай hүбэлгэн хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон коммунистнуудай эрид шууд бэдэрэлгын ашаар лэ hайн шанартайгаар хүдэлмэри бүтэнэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ арьбан байна.

Юрэдөө энэ коллективтэ ганса ажалай эмхидхэл hайжараа бэшэ, мүн хүнүүд абаhан уялгануудтаа, даалгагдаhан хүдэлмэридөө ехэ харюусалгатайгаар, үнэн сэдьхэлhээ хандадаг болоhыень онсолон тэмдэглэмээр. Энээн тушаа үшөө нэгэ жэшээ дурдая. Дүрбэдэхи ПМК-гай участогай коллектив эгээл түрүүлэн, 1979 оной март hарада арбадахи табан жэлэй түсэбые дүүргэhэн тухайгаа элидхээ hэн. 1980 оной даабарие сентябрь hарада дүүргэhэн алдартай. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, ехэ зоримгойгоор амжаhанаа улам арьбадхаха эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Түрүүшын кварталай түсэб 120 процент дүүргэгдээ.

ГРЭС-эй барилга дээрэхи хэдэн олон участогуудай дундаhаа дүрбэдэхи ПМК-гай коллектив үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгараhаар. Иимэ амжалтада партийна организацин, тэрэнэй секретарь, парткомой гэшүүн Петр Иванович Дроздовой оруулhан хубита бага бэшэ гэжэ сэхэ хэлэлтэй. 1974 онhоо хойшо Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилга дээрэ хүдэлхэдөө, нүхэр Дроздов экскаваторай эрхим машинист, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададаг байhанаа гэршэлэн харуулаа. Петр Иванович өөрөө ажалай эрхим hайн жэшээ харуулдаг, хэдэн жэл соо коммунис ажалай ударник гэhэн алдарые нэрэтэй солотойгоор зүүжэ ябана. ГРЭС-эй барилга дээрэ энэ нүхэрнай эгээл хүндэтэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэнниинь гэжэ тоологдохол ёhоороо тоологдодог.

Участогай коммунистнууд Петр Иванович Дроздовые партийна организацингаа хүтэлбэрилэгшөөр табадахияа hунгаhан байха юм. Иигэжэ юрын хүдэлмэришэн нүхэртөө эндэхи партиецууд ехэ этигэл найдабари үзүүлнэ, тэрэниие харюулхын тула тэрэ ехэ оролдолго гаргана. Үйлэдбэриин ашаг үрэ hайжаруулха тушаа ходо боддоолгото боложо ябадаг хүн. Жэжэ-божо юумые заhабарилхын тула техникээ заабол заводто эльгээhэнэй хэрэг огто үгы, өөhэдөөл заhабарилха ёhотойбди гэжэ тэрэ дурадхал оруулаа hэн. Энэ дурадхалынь мүнөө бодотоор бэелүүлэгдэжэ байна.

Энэ ушар баримтые хараад үзэхэдэ, ПМК-гай 4-дэхи участогай коммунистнууд үйлэдбэриин доторой арга боломжые гүйсэд дүүрэнээр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын тула яhала оролдолго гаргана гэжэ тэмдэглэлтэй. Партийна суглаанууд дээрэ, бюрогой гү, али парткомой заседани дээрэ коллективэй, коммунистнуудай ажабайдалдахи шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. Һүүлэй үедэ партийна суглаанууд дээрэ ямар тиимэ асуудалнууд харагдаа гээшэб? «Гэр байрануудые, соёлой, ажаhуудалай объектнүүдые бариха, социалис уялгаяа дүүргэхэ талаар парторганизациин бэелүүлхэ зорилгонууд», «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ комплексно гурим нэбтэрүүлхын түлөө барилгашад болон хабсаргагшадай мүрысөө эмхидхэхэ тухай», «Хүдэлмэриин саг бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар парторганизациин урдахи зорилгонууд» гэхэ мэтын асуудалнууд зүбшэгдэhэн байха юм.

Барилгын партийна эхин организацинуудай хамтын суглаанууд дээрэ «Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүд, тэдээнhээ үндэhэлэн парторганизациин бэелүүлхэ зорилгонууд» гэhэн асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ hэн. «Электросибмонтаж» участогта энэ асуудал нээмэл партийна суглаан дээрэ харагдаа. Удаань тодорхой шиидхэбэри абтаа. Ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхын тула хүндэ хүшэр ажал оньhожоруулха, барилгын элдэб хэрэгсэлнүүдые эзэн ёhoop, гамтайгаар гаргашалха, уралан нарижуулагшадай хүдэлөөе саашадань улам дэлгэрүүлхэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд тэрэ суглаанай тогтоол соо хараалагдаа юм.

Гэхэ зуура ГРЭС-эй барилгын управлениин партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Мүнөө дээрээ партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин байдал hанаhанда үшөө хүрэмөөр бэшэ. Энэ талаар 4-дэхи автобазын парторганизациин (секретарь В. И. Громов), нүхэр Гомбоевагай хүтэлбэрилдэг партийна бүлэг бирагүйгөөр хүдэлнэ.

Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын хоёрдохи ээлжээе арбан нэгэдэхи табан жэл соо бодхоожо дүүргэхэ зорилго КПСС-эй XXVI съезд хараалаа. Ойрын арбан жэлэй турша дотор хамтадаа 1 миллион 260 мянган киловатт хүсэтэй үшөө зургаан энергоблогууд ашаглалгада оруулагдахаар түсэблэгдэнэ. Харин тиихэдэ байгша табан жэлдэ тус бүридөө 210 мянган киловатт хүсэтэй хоёр энергоблогой хүдэлжэ эхилхэдэ, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ хоёр дахин ехэ болохо ушартай юм. Иимэ ехэ барилга хадаа Галуута-Нуурай энергетигүүдэй урда хүндэтэйшье, харюусалгатайшье зорилго табина. Тиимэhээ эндэхи партийна организаци, коммунистнууд улам эдэбхитэйгээр, бүри зоримгойгоор хүдэлхэ уялгатай. Энэ хадаа коммунист бүхэнэй нэрэ хүндынь хэрэг болоhониинь арсашагүй.

Ц. БАЛДАНОВ.

МҮРЫСӨӨНЭЙ

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАНА

1954 оной саhаар бордоhолон байhан шэмэрүүн хүйтэн үе саг hэн. Тиимэ нэгэ үдэр Суулгын hү hаалиин фермын үүдэ сэлин, залуухан, үшөөл хүдэржөөгүй бэетэйхэн басаган орожо ерээ hэн. Энэмнай Балмасу Базарсадаева байгаа. Тэрэ үедэ Балмасу өөрөөшье, мүн нютагайнь бусад зоншье хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада, энээхэн гүлмэр залуухан басагамнай Балмасу Содномовна гүүлэжэ, хүн зондоо хүндэтэй хүн болохо гэжэ хаанаhаа мэдэхэ hэм даа.

Оройдоол арбан табатайхан басаган hаалишанай мэргэжэлдэ hуража, ехэшүүлтэй адли хүдэлжэ, түсэб, даабаринуудые дүүргэхэ ёhотой болоhон байгаа бшуу. Үшөөл бэхижээгүй, hулахан сагаан гарнуудынь үдэр ошохо бүри хүсэ орожо, hаалишанай мэргэжэлэй түрүүшын нюусанууд хойно хойноhоо тайлбарилагдажа эхилээ hэн. Балмасу доро зүрхэтэй, хэhэн юумэеэ дүүргээгүйдөө болидоггүй зантай тула нэтэрүү, оролдосотойгоор ажаллажа, фермынгээ эгээл бэрхэ hаалишанай зэргэдэ гараhан байгаа.

Тэрэ үедэ хүндэл байгша hэн даа. Арай гэжэ ажалаа дүүргэмсээрээ гэр тээшээ түргэн гүйхэш. Гэртэнь үбшэн эжынь, дүүнэрынь. Гэрэй ажал мундахагүй бэшэ. Тиихэдэ ахань Совет Армиин албанда байгаа. Нигэжэ наймадахи класс дүүргэжэ шадангүй, Балмасу hаалишан болоо бшуу. Мүнөө 27 жэлэй туршада үнөөхил hаалиингаа фермэ тээшэ hалирhан зандаа. Энэ үе соо элдэб ушар болоо ааб даа. Теэд Балмасу Содномовна мэргэжэлээ hэлгэхэ гэжэ огтошье hанаандаа оруулаагүй. Урагшатай, амжалтатай ябаа 1973 ондо Балмасу Содномовна Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан байна. Тиихэдэ «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо» гэhэн, ВДНХ-гай медальнуудаар шагнагданхай. Тэрэнэй дүй дүршэл, нэрэ хүндэ олондо мэдээжэ болонхой. Энэмнай «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн.

Балмасу Содномовнаhаа тэрэнэй ажабайдалда болоhон эгээн мартагдашагүй үдэр тухай асуухада, «1954 он — би түрүүшынхеэ фермэдэ ерээ hэм. Тиихэдэ 1972 он — энэ жэлдэ КПСС-эй гэшүүндэ абтаа hэм», — гээд богонихоноор хэлэдэг. Тэрэ коммунист хүн хадаа гансал hайнаар хүдэлхэ бэшэ, харин ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадахые хүсэдэг.

Мүнөө Балмасу Содномовна нарай тугалнуудые харууhалдаг юм. Тэрэ тэдэнээ 20 үдэр соо тэнжээгээд, ондоо хүндэ тушаажа үгэдэг. Нарай тугалнуудые харууhалха гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Заримдаа үдэр, hүниинешье мэдэхэеэ болихош. Теэл түрүү тугалшан сүлөө сагаа олоод лэ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Тэрэ КПСС-эй райкомой гэшүүнээр, арадай депутадуудай сельскэ Советэй депутадаар hунгагдаhан байна. Мүн фермэ дээрэ агитаторшье ябаа. Мүн арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшээр hунгагданхай. Энэ уялгаяашье харюусалга ехэтэйгээр дүүргэхые оролдодог. Һаяхан Балмасу Содномовна СССР-эй арадай хиналтын Комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Республикынгаа болон бүхы оронойнгоо коммунистнуудтай адли Б. С. Базарсадаева түрэл партиингаа XXVI съездые ажалай эрхим үрэ дүнгүүдээр угтаа hэн. 1980 ондо харууhалдаг тугал бүхэнөө hайнаар ехэ болгожо тушаагаа.

Балмасу Содномовна улаан галаар соробхилhон дайнай жэлнүүдые hайн ходо hан... ябадаг. Тиимэhээ дэлхэй ... рэ эб найрамдал бэхижүүл... талаар КПСС-эй ЦК-гай, Совет гүрэнэй ябуулдаг ... хи үүсхэлые үнэн зүрхэ... дэмжэжэ байдаг. КПСС-эй түүхэтэ XXVI съездын бо... жо байhан үдэрнүүдтэ ко... мунист Б. С. Базарсадаева коллектив соогоо hара ... риингөө нэгэ үдэрэй сал... Эб найрамдалай жаса... оруулха гэhэн үүсхэл гар... hан байна. Энэнь суг хүд... дэг нүхэдэйнь зүгhөө халуу... наар hайшаагдаа.

Балмасу Содномовна... хүбүүн Суулгын дунда hур... гуулиин арбадахи класс... дүүргээд, эжытэеэ тугал... наар ажаллажа байна. Э... дэ эхын нүлөөн ехэ. Ажа... лай амта мэдээд, бэеэ ту... шаал, саашадаа hураха... бэлэн шуу. Энэл hанал... хүбүүниинь хүдөө ажах... институтда hураха хүсэл...

Иигэжэл Балмасу Содномовна хэлэн дээрээ бэшэ, харин бодото хэрэг дээрээ коммунистын эрхим hайн шэнж... харуулжа, ажабайдалда эдэб... хитэйгээр хабаадана ха юм.

П. МУРЗИН.

Мухар-Шэбэрэй район.

Совет орон дотор

ГРУЗИИН ССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын республиканска противосептическэ түб Тбилисидэ эмхидхэгдэбэ. Эндэ комплексно шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түбэй хүтэлбэрилэгшэ, медицинын эрдэмэй доктор профессор Вахтанг Бочоришвили инфекционист-врачнартай хамта. ТАСС-ай фотохронико.

ГРУЗИИН САЙШАДАЙ ХАЛУУН ХАҺА

ЗУГДИДИ (Грузиин ССР). Грузида сайн набша хуряажа эхилбэ. Социалис Ажалай хоёр дахин Герой Т. Купуниин хүтэлбэрилдэг Ахалсопель тосхондохи колхозой бригадада үргаса хуряажа эхилхэ хүндэтэ эрхэ олгогдоо. Республикын сайшадай мүрысөөндэ илаhан тус коллектив энэ сезондо гектар бүриhөө 12,5 тонно сайн набша суглуулха гэжэ хараална. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ хахад тонноор ехэ болоно.

Энэ сезоной онсо илгаань гэбэл, продукциин шанарые hайжаруулхын түлөө тэмсэл болоно. Плантаци бүхэн өөрын паспорттай. Хэзээ, хэды хэмжээнэй үтэгжүүлгэ оруулагдааб, хэзээ үhалалга хэгдээб гээд тэндэ бэшэгдэдэг, агротехническэ бусад хэмжээ ябуулганууд оруулагдадаг. Мүнөө жэл сайн плантацинууд дээрэ хуряалгын 900 гаран машина, гарай олон тоото аппарат хүдэлхэ юм. Зугдидиин болон Чаленджинскэ районуудта нээгдэhэн шэнэ фабриканууд сайн набша намаа тушаажа абахаар бэлэн. Шэнэ техникэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар болбосоруулгын предприятинуудай хүсэн горитой нэмээ юм.

Мүнөө жэл Грузиин сайшад 450 мянга гаран тонно сайн набша гүрэндэ худалдахые түсэблэнэ.

ЭРТЫН ТАРЯАЛАНГАЙ БАЯН УРГАСА

ТЕРМЕЗ. Узбекистанай урда зүгтэ таряа хуряалга эхилээ. Абдулла Набиевай нэрэмжэтэ совхозой механизатор А. Бабакулов гектар бүриhөө 60 центнер ешмээн сохино.

Сагай уларилай таарамжагүй муу байгаашье hаань, механизаторнуудай оролдосотой hайн ажалай ашаар үндэр баян ургаса ургуулагдаа.

Тиигэжэ ажахын түсэбүүдтэ заhабари хэгдэбэ. Хуряалгын отрядай бүридэлдэ оруулагдаhан тракторнууд тарилга хэхын тула газарай хүрьhэ бэлдэжэ эхилбэ. Эндэ кукуруза тарижа, хоёрдохи ургаса абахые шиидээ.

(ТАСС).

ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Республикын «Знание» бүлгэмэй правлени уласхоорондын асуудалнуудаар лекцинүүдые уншадаг лекторнүүдэй ээлжээтэ семинар hаяхан үнгэргэбэ.

«КПСС-эй XXVI съезд сүлөөрhэн оронуудтай харилсаануудай хүгжэлтэ тухай», «Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ КПСС-эй экономическа стратеги», «Хитадай политикада социализмын үндэhэ ёhонуудые хазагайруулга», «КПСС-эй уласхоорондын политика» гэhэн темэнүүдээр философиин эрдэмэй кандидат В. С. Хапташкеев, экономическа эрдэмэй кандидат Б-М. Б. Балданов, РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй лекторнууд Ю. Е. Аршинский, А. Т. Фомичев гэгшэд лекцинүүдые уншаа.

Эндэ суглараашад уласхоорондын байдалаар hонирхоhон асуудалнуудтаа тодорхой харюунуудые абаа.

Ж. БАДМАЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэhэнэй hүүлээр

„ХОЁР АЖАХЫ— ХОЁР ОНДОО ДҮН“

Манай газетын апрелиин 4, 5-най номернуудта Ярүүнын районой «Дружба» колхозой болон «Юбилейный» совхозой ажахы доторой ажал ябуулга тухай М. Намжиловай «Хоёр ажахы — хоёр ондоо дүн» гэhэн статьянууд соо бэшэгдээ hэн.

Ярүүнын районно Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. АЛСАЕВ тэдэ статьягай үндэhөөр редакцида нигэжэ харюусана:

1980 оной болон 10-дахи табан жэлэй түсэб, уялгануудые дүүргэжэ шадаагүй «Дружба» колхозой дутуу дундануудые автор статья дотороо зүб заагаhан байна. Колхозой правлени совхозой партком хоёрой үргэдхэгдэмэл суглаан дээрэ тус статьяе зүбшэн хэлсэлгэ болоо.

1981—1985 онуудта «Дружба» колхоздо орооhо тэжээл үйлэдбэрилгые 12—15 процентээр дээшэлүүлхэ тухай хэмжээнүүд правлени дээрэ хараалагдаа. Энэ асуудалаар тусхай суглаан ажахын механизаторнуудай дунда үнгэргэгдөө.

Ажахын механизаторнууд хараалhанаа бэелүүлжэ эхилээ. 1156 гектар сабшалан, 305 гектар бэлшээриин газар дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ, 3550 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Тиихэдэ апрелиин 29-нэй байдалаар 585 гектар эртын паар хахалагдаа.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула абаhан социалис уялгануудаа «Дружба» колхозой малшад дүүргэхээр зоригжонхой. Гүрэндэ hү худалдаха 1-дэхи кварталай түсэб 114 процент дүүргэгдээ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, 400 центнерээр ехэ hүн hаагдаа.

Байгша ондо эндэ 8280 толгой хурьгад абтаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүридэ 83 хурьган хүртэнэ.

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргэхын тула тус ажахы апрель соо 200 толгой гахай худалдажа абаба.

«Хоёр ажахы—хоёр ондоо дүн» гэжэ гаршагтай статья мүн «Юбилейный» совхозой механизаторнуудай дунда, хүдөө ажахын управлениин балансова комиссиин заседани дээрэ харагдаа. Орооhо тариянай, тэжээлэй үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхые хараалhан хэмжээ ябуулгануудые «Юбилейный» совхозой директи баталан абаа.

Статья соо дурсагдаhан дутуу дундануудаа усадхахын, 1981 оной социалис уялга дүүргэхын тулада хоёр ажахын хүтэлбэрилэгшэд бүхы хэмжээнүүдые абахаар уялгалагданхай.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

ХУРЬГАДАА ҺАЙНААР ТҮЛЖҮҮЛЭЕ

Хонин hүрэгөө саашадань түргэнээр хүгжөөхын тула элүүр энхэ, өөдэргэн томо хурьгадые абажа, тэрэнээ зүб мүрөөр, hайнаар түлжүүлхэ гээшэ хонишодой нангин уялга болоно. Хэрбээ эдэ бүхы хүдэлмэреэ зооветеринарна эрилтын ёhо гурим соонь ябуулаад байбал, ажахымнай хонишон бүхэн амжалта туйлаха аргатай. Теэд зарим колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хонишод түл абаха, харууhалха хэрэгтэ анхарал хүсэдөөр табидаггүй. Тиимэhээ олон хонид, илангаяа хурьгад үхэл гарзада ородог байна.

Республикынгаа мал ажалай гол hалбари болохо хони үсхэбэрилгэеэ гуримшуулха, эндэ ушардаг дутагдалнуудые усадхаха саг ерээ гэжэ hанамаар. Тон түрүүн хонидоо жэлэй дүрбэн сагта тарган байлгаха гэжэ оролдохо хэрэгтэй. Илангаяа зунай, намарай сагта хүхэ ногоондо, тариянай, зелёнкын узуурта hайнаар адуулха шухала.

Хони, хурьгадай байра hайса дулаалха, сэбэрлэхэ, түл абахын урда тээ, тэрэнэй hүүлээр байрадань дезинфекци хэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүд заабол бэелүүлэгдэхэ ушартай. Отара бүхэндэ ветеринарна аптечкэ, хүлөө аршаха дезковрик болон бусад хэрэгсэлнүүд байха зэргэтэй. Мүн үбшэнhөө hэргылхэ тарилга хэхэ, эм уулгаха эрилтэнүүдые бүхы зооветеринарна мэргэжэлтэд, хонишод нарин hайнаар дүүргэхэ уялгатай. Мүнөө үедэ хонишодой дунда зооветеринарна hуралсал үргэнөөр ябуулhанай, хонишодой өөhэдынь оролдолго хэшээлээр олонхинь хони, хурьгадай үбшэ танидаг, тэрэниие аргалха шадабаритай болонхой. Энэ тон hайшаалтай.

Мүнөө хурьгадай томо боложо байха үедэ зүрхэнэй балсанай сайрадаг үбшэнөөр гарзалха ушар олон дайралдана. Энэ хадаа илангаяа залуу малда (хурьган, тугал) селенит натриин дуталдаhан дээрэhээ болоно ха юм. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, эхэ хонидой хурьгалхаhаа 20 — 30 үдэр урид тэдэниие селенит натряар тариха эрилтэ хүсэд hайнаар хэгдээгүй байhые гэршэлнэ бшуу.

Энээнэй хажуугаар хурьгад халдабаригүй, юрын үбшэнhөө, хүйтэ абаhанhаа үбшэлөөд гарзалшадаг. Үшөө муугаар гү, али оройдоо эдеэлүүлээгүй байhан дээрэhээ, харууhанай hулаhаа, ариг сэбэрые сахяагүйhөө, зоотехническэ ба ветеринарно-санитарна дүрим баримталаагүйhөө түл олоор үхэдэг гээшэ. Илангаяа зуhаланда нүүхэ үедэ тэндэ hалхи, борооhоо хорохо байрагүй дээрэhээ хабарай хагсууда хүйтэ абадаг, уушханай хадхаляада нэрбэгдэдэг юм. Иигэжэ үбшэлhэн хурьгад саашадаа өөдэлдэггүй, hайн мал болодоггүй гэжэ мэдэжэ. Тиимэhээ зуhаланда нүүдэг газарта хурьгадта заабол дал, hарабша түхеэрхэ эрилтэ табигдана.

Эхүүн муухай агаартай байрада гү, али hалхи шуурганай үедэ хуhамаг соо байлгагдаhан хурьгад олоороо гарзалдаг. Хурьгадай үхэл гарзын дүшөөд процентнь томо болоhон хойноо үхэдэг. Заримдаа жэжэ хурьгадые эхэтэйнь суг бэлшээридэ гаргахада, тэдэнь хээрэ хүйтэн газар дээрэ унташадаг. Тиигэжэ баhал хүйтэ абадаг байха юм.

Эдэ мэтээр хүйтэ абаhан, үбшэлhэн хурьгадые hайнаар харууhалха, шэмэтэй тэжээлээр хангаха, эмээр тарилга хэхэ болоно. Эндэ ветеринарна мэргэжэлтэд эдэбхи хэшээл табиха, хонишодто бодото туhаламжа хүргэхэ ушартай.

Томо болоhон хурьгад мүн тэжээлэй энтеротоксемия үбшэндэ дайралдадаг. Энэ үбшэн юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, хурьгадые эдеэлүүлхэдээ томо жэжыень, наhыень, бэеынь тамирые харадаггүй ушар байха юм. Зарим дүршэл багатай хонишод хурьгадтаа үбhэ, сенаж, hолоомо үгэнгүй, гансал холимог тэжээл дуран соонь ехээр эдюулжэрхидэг. Тэрэнь нялха малай хотодо ороод тогтошодог, тиигэжэ хурьгад олоор үхэдэг байна. Эндэ илангаяа томо өөдэргэн хурьгад гарзалдаг юм. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр бэшэниие түрижэ, холимог тэжээл ехээр эдиhэнhээ болоно бшуу. Тэрэ үбшэниие hэргылхын тула хурьгадаа зүбөөр, зоотехническэ рационой ёhoop эдеэлүүлхэ шухала гээшэ.

Витаминно-минеральна тэжээлэй дутамаг дээрэhээ хурьгад эндемическэ остеодистрофи гэхэ гү, али ноохо эдеэд тагжаха, хоолойн hэлхэн (зоб), тажаа ба шүдэнэй үбшэн гэхэ мэтэ бусад олон үбшэн үзэгдэдэг байна. Эдэниие усадхахын тула элдэб түрүү онол аргануудые, hэргылэлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Жэшээлбэл, хурьгадай тажаархагүйн тула тэжээлэй рационд кальци фосфор хоёрые тэнсүүритэйгээр оруулха, «Д» витаминай дутагдалгые зайсуулха шухала. Эндемическэ остеодистрофи ба шүдэнэй үбшые усадхаха гэбэл, тэжээлдээ фтор, бари, стронци элбэгээр нэмэхэ хэрэгтэй. Ноохо эдеэд тагжахагүйнь тула нарhанай шэлбүүhэ, яhанай гурил, ургуулhан ороохо, иодтой препарат, набшаhа намаа, обёос үгэхэдэ, hайн байдаг. Хоолойн hэлхэндэ (зоб) иодтой препарат, фосфор, трикальцийфосфат, витамин «Е» оруулха ёhотой.

Мүн хурьгадые эдэ үбшэнhөө hэргылхэ хэрэгтэ сэбэр уhаар, дабhаар хангаха, байра соонь таарамжатай климат байгуулха, арит сэбэр ба ветеринарно-санитарна режим байгуулха гээшэ эгээл найдамтай арга боломжо үгэхэ байhаниинь элитэ.

Г. УГРЮМОВ,
доцент.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗҺАА

СССР-эй ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-ай ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринуудые, абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаhан амжалтануудай түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-hээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Пашин Борис Николаевичые — хэлхеэ холбооной ашаглалгын-техническэ Петропавловкын узелай электромонтер.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Очиров Батомунко Ринчиновичые — Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин начальник.

Саратов Владимир Андреевичые — хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин автобазын автомобилиин жолоошон.

Шалиноов Григорий Семеновичые — хэлхеэ холбооной Баргажанай узелай электромонтер.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Антипкина Галина Степановнае — Улаан-Үдын почтамтын хэлхеэ холбооной отделениин начальник.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Глушков Сергей Михайловичые — городуул хоорондын хэлхеэ холбооной болон телевидениин 12-дохи управлениин түбэй харьяата техническэ 3-дахи узелай главна инженер.

Дарманна Ольга Бадмаевнае — хэлхеэ холбооной Зэдын районно узелай отделениин начальник.

Лосева Галина Витальевнае — Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станциин инженер.

Митрофанов Анатолий Васильевичые — хэлхеэ холбооной ашаглалгын-техническэ Улаан-Үдын узелай электромонтер.

Хуриганов Василий Хулоншиновичые — хэлхеэ холбооной Захааминай районно узелай начальник.

Чистяков Александр Ивановичые — радиотелевизионно дамжуулгын республиканска түбэй радиостанциин инженер.

Шульгина Мария Михайловнае — хэлхеэ холбооной Кабанскын районно узелай таhагай начальник.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Васильев Михаил Григорьевичые — городууд хоорондын хэлхеэ холбооной болон 12-дохи телевидениин управлениин түбэй харьяата техническэ 3-дахи узелай электромонтер.

Игумнов Олег Серапионовичые — Улаан-Үдын городской телефонно станциин электромонтер.

Кочетов Петр Васильевичые — хэлхеэ холбооной Прибайкальска районно узелай электромонтер.

Паршаков Николай Еремеевичые — хэлхеэ холбооной ашаглалгын-техническэ Хориин узелай электромонтер.

Чепак Михаил Сергеевичые — хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин автобазын автомобилиин жолоошон.

Шехин Николай Константиновичые — хэлхеэ холбооной Түнхэнэй районно узелай электромонтер.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Абакумова Майя Гавриловнае — хэлхеэ холбооной Кабанскын районно узелай таhагай начальник.

Аточин Алексей Сергеевичые — «Связьстрой-6» трестын оньhожоруулагдамал нүүдэл 608-дахи колонныи хэлхеэ холбооной хабсаргагша.

Афанасьева Людмила Алексеевнае — почто зөөлгын Улаан-Үдын отделениин сортировщица.

Берсанова Любовь Ивановнае — хэлхеэ холбооной Ярүүнын районно узелай почтальон.

Дамбаева Аграфена Бадмажаповнае — хэлхеэ холбооной Сэлэнгын районно узелай оператор.

Иванов Петр Кондратьевичые — хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ узелай цехэй начальник.

Ирбелтхаева Екатерина Алексеевнае — Улаан-Үдын почтамтын хэлхеэ холбооной оператор.

Шойжонимаева Лхамажабые — хэлхеэ холбооной Хэжэнгын районно узелай почтальон.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Ананьева Анна Дмитриевнае — «Союзпечать» Улаан-Үдын городской агентствын киоскер.

Анисова Зоя Михайловнае — Улаан-Үдын почтамтын хэлхеэ холбооной отделениин начальник.

Ипполитов Владимир Михайловичые — хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин предприятиин хүдэлмэрилэгшэ.

Леонов Анатолий Яковлевичые — Улаан-Үдын городской радио-дамжуулгын узелай электромонтер.

Намсараева Тамара Батуевнае — хэлхеэ холбооной Мухар-Шэбэрэй районно узелай отделениин начальник.

Одуева Дулмажап Доржиевнае — хэлхеэ холбооной Хяагтын районно узелай оператор.

Цыбикова Цыпелма Чимитовнае — Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станциин телефонистка.

Чернецкая Ольга Ивановнае — хэлхеэ холбооной Прибайкальска районно узелай телефонистка.

Черных Григорий Трофимовичые — хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин автобазын начальник.

Эрдынеева Мария Мукуевнае — хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын электротехникумэй директор.

Яшкина Людмила Михайловнае — хэлхеэ холбооной Хойто-Байгалай районно узелай телефонистка.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
1981 оной апрелиин 2.

Олоной нюдэн хурса

Арадай хиналтын хуудаһан № 3

АНАЙ парти ба правительство арадай хиналтын органуудай үүргые дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ ...доо, анхаралаа ехээр ...уулжа байдаг гээшэ. ...ССР-эй арадай хиналта ту... Хуулиие, «Арадай хиналтын органуудай хүдэлмэри ...адань һайжаруулха ба ...нэй партиина хүтэлбэ... шангадхаха талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ...гай тогтоолые бэелүүлхэ ...аар районно комитет ехэ ...лмэри хэжэ байна. Нэн ...уун арадай хиналтын ...бхи ба нүлөө дээшэлүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр яоуулаа.

Арадай хиналтын органуудта зондоо хүндэтэй бо..., ажал хүдэлмэридөө ...үүлжэ ябаһан 598 хүн ...гдаа. Толгойлхы 39, ...овой 20 бүлэг, арадай ...лтын 18 пост байгуу...аа. Арадай хиналтын бү...гүдэй түрүүлэгшэнэр ехэн...э парткомуудай, партийн организацинуудай секретарьнарай орлогшонор, партбюро...дай болон партбюро... гэшүүд, арадай депутатуудай сельскэ (сомоной) ба поселково Советүүдэй гүйсэдкомуудай гэшүүд болоно. Арадай хиналтын комитет 63 эдэбхитэдые хабаадуулдаг, штатнабэшэ 10 таһагтай юм. Эдэ таһагуудай инспек(түрүүлэгшэнь Б. Г. Балданов) арадай хиналтын бүлэгүүд илангаяа һайнаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ.

Арадай хиналтын комитет ажахын техникэ хэрэглэхэ талаар хиналта һулаар ябуулагдана, хэмжээн абтанагүй. Олонхи ажахынуудта машина, техникэ хадагаламжада табиха талмайнууд, дол, мэдүүлгэ ороһон байна. Тэдэ болзор соогоо харагдажа үзэгдэһэн, зохихо хэмжээнүүд абтаһан байна. Эрхэтэдэй бэшэг ба гомдолнуудые зүбшэн хараха хүдөө ажахын техникые хабарай тарилгада бэлдэлгээр гаргаһан эдэбхи үүсхэлые КПСС-эй обком дэмжээ һэн. Энэ асуудалаар район соо ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Гэбэшье үшөөл дутагдалнууд бии зандаа. Жэшээлхэдэ, манай фермэнүүдтэхи оньһон түхеэрэлгэнүүдые техническэ талаар хангалгада зорюулагдаһан 60 мянган түхэритэй оройдол 272 түхэригынь ашаглагдаа. Райсельхозтехникэ техническэ хангалгаар 9.500 түхэригэй хүдэлмэри хэхэ һаа, 2325 түхэригэйхиие дүүргээ.

ЭМХИДХЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

...торнүүд арадай хиналтын бүлэгүүдтэ хүдэлмэриеэ түсэблэхэдэнь, шалгалтануудые эмхидхэхэдэнь саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Хэрбээ үнгэрһэн жэлые абажа харабал, арадай хиналтын бүлэг бүхэн дунда зэргээр таба-зургаа дахин шалгалта эмхидхээ. Чисаанын совхозой Д. Я. Овчинниковагай хүтэлбэрилдэг арадай хиналтын бүлэг, «Первомайский» совхозой (түрүүлэгшэнь Д. С. Дондоков), Хүртэйн леспромхозой (түрүүлэгшэнь В. И. Зобнин), Худанай леспромхозой (түрүүлэгшэнь В. Г. Краснопеев), Хэжэнгын мехлесхозой түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые хэрэглэлгын байдал шалгаха зорилготойгоор 24 предприяти ба эмхи зургаанuудта 18 дахин шалгалта үнгэргөө. Энээндэ арадай 52 хинагшад хабаадалсаа юм. Табан шалгалтын дүнгүүд комитедэй заседани дээрэ харагдаа. Электрын элшэ хүсэ, түлишэ-тоһодолгын материалнуудые хэмһээ үлүүгээр гаргашалгада зэмэтэй тушаалта хүнүүд хэһээгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар район соо бүхыдөө 908.222 киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха арга олдоо.

Гэбэшье ой модо отолхо гурим сахилгаар, хүдөө һарабшанууд үты. ГОСТ-ын эрилтэнүүд хүсэд сахигдадагүй байха юм. Тиихэдэ район дотор социалис зөөри үрихэ, тэрээндэ хайша хэрэгээр хандаха, гаргашалха ушар үзэгдэнэ. Жэлэй дүнгөөр бүхы зургаан совхоз үри шэри ехэтэй гараа. Саашадаа бидэ энэ шухала асуудалда сисо анхарал хандуулха ёһотойбди. Юундэб гэхэдэ, гаргагдаһан үри шэриин гол шалтагаанинь, нэн түрүүн хиналтын шалгалтын һулаһаа болоно гэжэ мэдээжэ.

Арадай хиналтын комитедтэ үнгэрэгшэ жэлдэ ажалшадай зүгһөө 13 гомхүдэлмэри һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол ба СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ дүүргэлгээр найман предприяти ба организацинууд шалгагдаа. Мүн штатнабэшэ таһагуудай хүсөөр Худанай мехлесхозой байдалтай танилсагдаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ модо отолхо гуримые сахяагүй дээрэһээ тус мехлесхоз 30 мянган түхэриг яла түлөө юм.

Районоймнай сельхозтехникын, совхозуудай ба «Сельхозхимия» нэгэдэлэй отделениин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй

КПСС-эй райкомой бюро, райсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө арадай хиналтын органуудай хүдэлмэрие саашадань нарижуулха тухай анхарал хандуулагдадаг гээшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые ба социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ арадай хиналтын районно комитет өөрынгөө хубитые оруулха байха.

Г. САНГАДИЕВ,
арадай хиналтын Хэжэнгын районно комитедэй түрүүлэгшэ.

РАЙОНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой арадай хиналтын комитет вагон хабсаралгын цехтэ мүнгэ зөөри гаргашалха журамай бүдүүлигээр эбдэдэг тухай асуудал һаяхан хаража үзэбэ.

Заводой ахамад бухгалтер С. Мордогоев, материально-техническэ талаар хангалгын таһагай начальник В. Светозаров гэгшэдэй хиналтаяа һуладхаһанһаа уламжалан, вагон-хабсаралгын цехэй начальник Э. Очировай, цехэй бухгалтер А. Соколовой гэмээр социалис зөөри хамгаалха тухай заводой начальнигай захиралта муугаар дүүргэгдэнэ гэжэ арадай хинагшадай шалгалта харуулба. Спирт, мылэ, сэмбэ болон бусад материалнуудые гаргашалһан тухай тоо бүридхэл байбагүй.

Вагон-хабсаралгын цехэй начальник Э. Очиров складһаа абтадаг спиртын түлөө харюусаха хүниие томилоогүй байба. Гальваническа участогай мастернууд В. Сысоев, И. Фоминов гэгшэд 130 литр спирт абаһан аад, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһыень мэдэхын аргагүй. Цехэй диспетчер Г. Петрова 260 литр спиртынгээ 146 литрые цехэй начальнигта дамжуулан үгэһэн байгаа, тиигээд хэды шэнээн спирт хаана гаргаһан тухайгаа тэмдэглэдэггүй байба. Тиихэдэ хэдэн зуугаад метр сэмбэ мүн лэ тиимэрхүүгээр гаргашалагдаа.

ЛВРЗ-гэй арадай хиналтын комитет цехэй начальник Э. Очиров, цехэй мастернууд В. Сысоев, И. Фоминов гэгшэдтэ финансова журам эбдэһэнэйнь түлөө шанга һануулга хээд, тус бүриһөөнь нэгэ һарын салин хүлһые гүрэндэ даража абаха гэһэн тогтоол баталан абаба.

* * *

Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай хинагшад ажалладаг пенсионернүүдтэ салин хүлһыень хэр зэргэ зүбөөр түлэдэг юм гэһэн асуудалаар шалгалтануудые үнгэргэһэн байна.

Тушаалта хүнүүдтэ эрилтэеэ һуладхаһанһаа уламжалан, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно заводуудта ажалладаг пенсионернүүдтэ хуули бусаар үлүү ехэ мүнгэн түлэгдэжэ байгаа гээд арадай хинагшад тодоруулба.

1980 ондо 54 пенсионернүүдтэ 6 мянган түхэриг үлүү түлэгдөө, тэрэ тоодо ЛВРЗ—4154 түхэриг, авиазавод — 1868 түхэриг. Жэшээлхэдэ, ЛВРЗ-гэй ЖКО-гой начальник Максименкэдэ 240 түхэриг, ахамад бухгалтер Корниецтэ 422 түхэриг үлүү түлэгдэһэн байба.

Тус заводой бухгалтернуудай гэмээр 19 пенсионертэ 967 түхэриг мүнгэн үлүү түлэгдөө гэжэ элирүүлэгдэбэ.

* * *

Баунтын районой Джилиндын совхоздо хабарай тарилгада оньһон техникэеэ ямараар бэлдэһэн тухай асуудал тус районой арадай хиналтын комитет хаража үзөө. Үнгэрэгшэ жэлэй намарһаа эхилжэ, совхозойнгоо мастерской болон гаражай дулаалуулагдангүй үлэһэн дээрэһээ үбэлэй үедэ трактор, машина болон хүдөө ажахын бусад техникые заһабарилха аргагүй байгаа. Ушар тиимэһээ совхозой тракторнууд болон автомашинанууд гаражда байлгагдадаггүй һэн. Тиигэжэ олон трактор болон автомобиль хүсэд һайнаар заһагдаагүй, запчастьнуудынь хулуугдаһан, үригдэһэн байна бшуу. Арадай хинагшадай шалгалта хэһэн үдэр совхозой бүхы 44 трактор ба 20 автомашина, 16 трактор ашаглагдажа байба. 2 трактор, 11 автомашина задалагдажа, запасной частьнууд болгогдожо һалгаагдаһан байба. Хабарай тарилгада муугаар бэлдэжэ, хүдөө ажахын техникэ заһабарилаагүй, түлишэ ба турхисын материалнуудые зөөжэ асараагүй байһанайнгаа түлөө Джилиндын совхозой ахамад агроном Г. Федоровто шанга донгодолго үгтэжэ, нэгэ һарын салин хүлһые гүрэндэ түлүүлхэ гэһэн тогтоол арадай хиналтын комитет баталан абаба.

* * *

Хойто-Байгалай районой арадай хиналтын комитет районойнгоо хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадта социалис зөөри хэр зэргэ сахин хамгаалдаг тушаа шалгалта үнгэргэбэ. Тус комбинадта бухгалтерска тоо бүридхэл хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй гэжэ шалгалта харуулба. Материал болон түүхэй эд гаргашалһан тухай тодорхой тэмдэглэл хэгдэдэггүй, материальна эд хэрэгсэлнүүдэй бүридхэлдэ жэл бүриин шалгалтанууд үнгэргэгдэдэггүй байба.

Материалнууд болон түүхэй эд ехээр дуталдана гэжэ шалгалтаар элирүүлэгдэбэ. Бүхыдөө 2762 түхэригэй эд зөөри дуталдана. Жэшээлхэдэ, сабхи оёдог цехтэ 2083 түхэригэй, оёдолой цехтэ—180 түхэригэй, гол складта—583 түхэригэй эд бараан болон бусад материал дуталдаба. Муугаар хадагалагдадаг дээрэһээ 480 түхэригэй эд зөөри гутаагдаа гэжэ тоологдоо. Прокадай пунктда аяар 1185 түхэригэй эд зөөри дуталдана гэжэ шалгалтаар элирүүлэгдэбэ. Гэхэтэй хамта хэдэн мянган түхэригэй ангай арһан комбинадай складта оруулагдангүй байдаг ушар элирүүлэгдээ.

Районой арадай хиналтын комитет эдэ бүхы дутагдалнуудтай эбсэжэ байһан комбинадай ахалагша бухгалтер нүхэр Бахрушинае ажалһаань сүлөөлбэ. Комбинадай директор нүхэр Сатроновто шанга донгодолго соносхогдоо.

* * *

Хяагтын районой Хүдэриин совхозой һаалишад болон малшад һү һаалияа нилээд доошолуулаа гээд арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ заагдаба. Совхоз гүрэндэ һү худалдаха талаар байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые оройдоо 62 процент дүүргэһэн байна.

Совхозой һү һаалиин фермэнүүдтэ һү хүргөөхэ хэрэг эмхидхэгдэнэгүй, һүнэй шанар элирүүлхэ лабораторинууд хүдэлнэгүй. Ушар тиимэһээ муу шанартай һүн гүрэндэ тушаагдана. Жэшээлхэдэ, совхозой Первомайска фермын һаалишадай һүнэй оройдоол 20 процентнь нэгэдэхи, хоёрдохи сортоор тушаагдаа. Һү саг дарыдань заводто абаашажа тушааха хэрэг муугаар эмхидхэгдэнхэй байна.

Жэшээлхэдэ, совхозой хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ А. Цыбиктаровай гэмээр 800 килограмм һүн байгша ондо саг болзортоо заводто туша агдаагүй дээрэһээнь һалаһан юм.

Районой арадай хиналтын комитет хиналтын эдэ дүнгүүдые хаража үзөөд, бүхы дутуу дундануудаа ойрын сагта усадхахыень Хүдэриин совхозой директор В. Галсановые уялгалба.

ЭДЭБХИТЭДТЭЭ ТҮШЭГЛЭН

(ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ)

...ССР-эй арадай хиналта ...» Хуулиин эрилтэнүү...дэһөөр олониитын нү... дээшэлүүлхэ ба шалгал... дүнгүүдые олондо мэ... талаар Түнхэнэй рай... ямар хүдэлмэриин яоуу...аг тухай асуудалые ...бликын арадай хинал... комитедэй эмхидхэлэй ... хаража үзэһэн байна. ...районой арадай хинаг... партийна, совет орга... урда табигдаһан зо...нуудые бэелүүлгэдэ ехэ хүргэнэ.

...рэнэй түсэбүүдые ам...тайгаар дүүргэлтэдэ, ...бэриин ашаг үрые, хү...риин шанарые дээшэ...дэ, социалис хуули...гада тэдэнэр анхара... ехээр хандуулна. Тии... хиналтын дүнгүүд ха...эһэн шалгалтануудай ...ор ба баталан абаһан ...бэринүүдээр тодорхой...хо бэшэ, харин хэһэн ...алтынь ямар үрэ дүн ...рнь сэгнэгдэдэг байна. ...нэй районой арадай хи... комитедэй, бүлэгүү... ба постнуудай шалгал...даар элирүүлэгдэһэн ... дунданууд саг дары... усадхагдана. Тиихэдээ ...итын хүсэ үргэнөөр хэ...нэ. Энэ зорилгоор хэһэн ...алтын дүнгүүд партий... совет ба ажахын орга... мэдээсэгдэжэ бай... Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ ... арадай хиналтын ко... КПСС-эй райкомой ба ...йсэдкомой хамтын за...нуудай дээрэ 9 шалгал... дүнгүүдые табижа, то... тогтоолнуудые абаа.

...алгалтын дүнгүүдые ... коллективүүдтэ мэ...эз, хүн зондо ойлгуул...рэгтэ ехэ анхарал хан...дана. 1980 ондо 27 ...алтын дүн коллекти... дуулгагдаа, тэрэ тоо...ноной колхозуудай, сов...дай, предприяти болон ... зургаануудай 16 хү...рилэгшэд коллективү... урда мэдээсэжэ, ямар ...ваа эдэ бүхы дутуу дун...д шалтагаалааб гэжэ ...рилан, тэдэниие усад...р абтаһан хэмжээнүүд ... мэдээсэһэн байна.

...эргэгдэһэн шалгалтын ...ериалнуудые районой ...н» газетэдэ тунхаглана, ...оор дамжуулна. «Арадай хиналтын хуудаһан» рай... газетэдэ һара бүри гар...на. Үнгэрэгшэ жэлдэ ...» газетэдэ 14 иимэ ...һан хэблэгдээ. Энээн...адна рейднүүд ба шал...нуудай 10 материал, ... хиналтын бүлэгүүдэй ...үүлэгшэнэрэй статья то...доо. Мүн арадай хи... комитедэй хэһэн ...тануудай олонхи ма...нууд «Олониитын хи... доро» гэһэн фотовит... харуулагдана. Тиихэ...эмтэ нюурнууд тухай ...ор хэлэгдэнэ, ямар ...һаа ушарһан дутуу ...нууд гараа б гэжэ ха..., эдэ дутуу дун...ые усадхаһан тухай хэлэгдэнэ. Иимэ арга илангаяа ехэ туһатай.

Түнхэнэй районой арадай хиналтын комитедтэ методическа кабинет бии болгогдонхой. Арадай депутадуудай сельскэ ба поселково Советүүдэй дэргэдэ методическа 5 булан эмхидхэлгэдэ тус кабинет ехэ туһа хүргөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ арадай депутадуудай Аршаанай сельскэ Соведэй дэргэдэхи арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэри зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар семинар үнгэргэгдэжэ, 60 хүн хабаадалсаа, тэрэ тоодо сельскэ ба поселково Советүүдэй гүйсэдкомуудай, мүн хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэнэр, райгүйсэдкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, комитедэй штатнабэшэ инспекторнүүд уригдаһан байгаа. Түнхэнэй совхозой, «Аршаан» курортын, «Сибиряк» ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай арадай хиналтын бүлэгүүдэй хүдэлмэри тухай асуудал комитедэй заседани дээрэ харагдажа, газетэдэ толилогдоһон, тусхай плакат гаргагдаһан байна. Иигэжэ үргэн олониитэ тэдэнтэй танилсаха аргатай болоно гээшэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүлэгэй түрүүлэгшэнэртэй, арадай хинагшадтай ба комитедэй штатнабэшэ инспекторнүүдтэй 24 семинар үнгэргэгдэжэ, тэдээндэ хамта дээрээ 500 гаран хүн хабаадалсаа.

Хиналтын дүнгүүдые олондо үргэнөөр мэдээсэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, «Сибиряк» колхозой арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриие хараха болоо һаа, заседани дээрэнь хэлсэгдэһэн асуудалай дүн коллективтэнь дуулгагдана. Элирүүлэгдэһэн дутуу дундые дары усадхаагүй һаань, дахяад зүбшэн хэлсэнэ. Тиигэжэ үйлэдбэри дээрэхи ажал хэрэг эрид һайжаруулагдана. Арадай депутадуудай Аршаанай сельскэ Соведэй дэргэдэхи арадай хиналтын бүлэгэй үнгэргэһэн шалгалтаар һүүлэй хоёр жэлэй туршада тушаалта 25 хүн, тэрэ тоодо Хойморой райпогой, Аршаанай ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай, «Аршаан» курортын хилээмэнэй пекарниин хүтэлбэрилэгшэд ажалша коллективүүдэй урда тоосоо. Тус бүлэг 60 дахин шалгалта хэжэ ажалша коллективүүдтэ дуулгаһан, партиина организациин заседанинууд дээрэ арадай депутадуудай сельскэ Соведэй сесси оолон тэрэнэй гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ харагдахаар 17 материалнуудые бэлдэһэн байна. Тиихэдэ 5 шалгалтын дүн КПСС-эй райкомоор, райгүйсэдкомоор ба арадай хиналтын комитедээр харагдаа. Арадай хиналтын бүлэг хэһэн хүдэлмэриеэ харуулха талаар ханын газетэ, арадай хиналтын стенд үргэнөөр хэрэглэжэ, тэдэнээ саг үргэлжэ шэнэлжэ байдаг юм.

Район дотор бүхыдэнь абажа харахада, олониитын хүсые улам эдэбхитэйгээр хэрэглэхын тула оролдогдоно.

Эдэ бүхы һайшаалтай жэшээнүүдэй хажуугаар Түнхэнэй районой арадай хиналтын органуудта олониитын хүсэ эдэбхижүүлхэ талаар дутуу дунданuудшье бии байһаар. Жэшээлхэдэ, хиналтын комитедэй тогтоол дотор шалгалтын дүнгүүдэй ажалша коллективүүдтэ ямар аргаар мэдээсэгдэжэ байһан тухай заагданагүй. Мүн баһа элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудай түлөө ямар тушаалта хүнүүдэй гэмтэй байһаниинь тодорхойгоор заагданагүй. Энээн дээрэһээ болоно, арадай хиналтын районно комитедэй хэһэн шалгалтануудай хахадһаа үлүүнь ажалша коллективүүдтэ мэдээсэгдээгүй байха юм. Тиихэдэ шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхалгаар абтаһан хэмжээ ябуулганууд тухай материалнууд районой «Саян» газетэдэ үшөөл багаар толилогдоно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Арадай хинагшадай ээлжээтэ зорилгонуудынь тодорхойлогдоногүй. Штатнабэшэ инспекторнүүд, бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэр газетэдэ статьянуудые бэшэнэгүй. Арадай хинагшад, эрхим эдэбхитэд тухай очеркнууд, зураглалнууд үсөөн. Партиина организацинуудай секретарьнууд, предприятинуудай болон эмхи зургаанuудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэнэр үйлэдбэри дээрэхи ажал хэрэг һайжаруулха талаар арадай хиналтын бүлэгүүдэй ба постнуудай үзүүлһэн туһаламжа тухай газетын хуудаһануудта хөөрэнэгүй. Гэхэтэй хамта Түнхэнэй районой арадай хиналтын комитет олониитэдэ түшэглэн хүдэлхэ талаар, мүн ажалша коллективүүдэй урда зэмэтэй хүнүүдэй тоосохо талаар ехэ анхарал оролдолго гаргана гээшэ.

Петр Фёдорович Филиппов Улаан-Үдын районой «Искра» колхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй гэшүүн юм. Тэрэ саг үргэлжэ шалгалтануудта хабаадалсажа, дутуу дундануудые усадхахын түлөө хододоо оролдожо ябадаг заншалтай. Мүнөө тэрэ колхозой теплицын хүдэлмэрилэгшэ М. А. Хомяковатай хөөрэлдэжэ байна.

> **„Арадай хиналтын органууд предприятинууд, колхоз, совхозууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудай байдалые һайтар шэнжэлэн шалгаха, хуули гурим эбдэһэн ушарнуудай шалтагаание элирүүлхэ, шалгалтын материалнуудые наринаар хаража үзэхэ, дутуу дундануудые усадхаха ябадалые туйлаха уялгатай“.**
>
> *(«Арадай хиналтын органуудай хүдэлмэрие саашадань һайжаруулха талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо).*

ШАНГА ХИНАЛТА ХЭГДЭНЭ

Баргажанай районой арадай хиналтын 47 гол, 20 цеховой бүлэгүүдэй, арадай хиналтын 54 постнуудай хүдэлмэридэ мүнөө дээрээ 1000 хинагшад эдэбхитэйгээр хабаадана. Арадай хинагшад партийна организациин хүтэлбэри доро гүрэнэй зөөри үбэршэлхэ, үрихэ, ажалай журам эбдэхэ, социалис зөөридэ эзэн бусаар хандаха ябадалтай эрид шууд тэмсэнэ.

Үнгэрэгшэ, 1980 ондо тус районой арадай хинагшад 260 шалгалта үнгэргөө. Тэдэнэр социалис зөөри ямараар хадагалагданаб гэжэ һонирхоо, үйлэдбэрилһэн продукциин шанар, оньһон, техникэ хэр зэргэ ашаглагданаб гэжэ шалгаа, гүрэнэй түсэб ямараар дүүргэгдэнэб гэхэ мэтэ асуудалнуудые хаража үзэһэн байна. Районой арадай хиналтын комитедэй гэшүүд 49 шалгалта үнгэргөө. Эдэ шалгалтанууд ажалша коллективүүдэй ажал хэрэгтэ нүлөөлөө, ажалай журам һайжаруулха хэрэгтэ туһалаа.

Арадай хинагшад партийна организацинуудай, ажалша коллективүүдэй даалгабаринуудта хододоо ехэ харюусалгатайгаар хандана. Жэшээлхэдэ, районой арадай хиналтын комитедэй гэшүүн, архитектор Н. И. Васильева барилгын шанар шалгахын, штатнабэшэ инспекторнүүд К. А. Дученко, В. Н. Любарский гэгшэд түлишэ ба электрын элшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалхын хойноһоо шанга хиналта тогтоожо шадаһан байна. Тиихэдэ Баргажанай леспромхозой, Баргажанай адагай загаһанай комбинадай, Бодоной, Шитханай, Баргажанай совхозуудай арадай хинагшадай эдэбхи үүсхэлые һайшаамаар. Тэдэнэр үйлэдбэриин бүхы шухала участогуудта арадай хиналтын постнуудые байгуулаад, саг үргэлжын хиналта байгуулжа шадаһан байна.

Гэхэтэй хамта, район дотор ябуулагдадаг арадай хиналтын хүдэлмэри КПСС-эй XXVI съездын табиһан эрилтэнүүдтэ арайл хүрэнэгүй гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Уланай колхозой, «Бурятмелиоводстройн» ПМК-гай, «Иркутсклесстрой» трестын СМУ-гай коллективүүд һанаһанда хүрэмөөр шалгалта, хиналтын хүдэлмэри ябуулнагүй.

Арадай хинагшад ниитын малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Тэдэнэр шалгалтанууд болон рейднүүдые үнгэргэжэ, шалгалтын дүнгүүдые олондо соносхохо талаар хэмжээнүүдые абаһан юм. Мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэри урагшатайгаар үнгэргэхын түлөө бүхы хинагшад оролдожо байнхай.

С. СТЕПАНОВ.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗАСЕДАНИ

...публикын арадай хи... комитедэй ээлжээтэ ... боложо, олон шу... асуудалнууд зүбшэн ...гдээ. Кабанскын районой арадай хиналтын коми... инспектор А. Е. Поп... районойнгоо арадай ...дые яажа һургадаг ... хөөрэжэ үгэбэ. Энэ ...алаар зохихо тогтоол ...ан абтаа.

...дитерска промышленно... нэгэдэлэй генеральна ...тор А. А. Лазарев ...дитерска промышленно... нэгэдэлэй предприя...удта үйлэдбэриин ашаг продукциин шанар һайжаруулха талаар ямар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэдэг тухай» тоособо.

Тэрэшэлэн түмэр бетон хэрэгсэлнүүдэй Таловска заводто хара металлнуудай прокат ба цемент ямараар алмагдадаг тухай, республикын мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые медицинскэ талаар хангалтын байдалай шалгалтын дүнгүүд гэхэ мэтэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Эдэ зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар комитет зохихо тогтоолнуудые баталан абаа.

М. АНДРЕЕВА,
республикын арадай хиналтын комитедэй хүдэлмэрилэгшэ.

ҮНЭН СЭХЫЕ САХИГША

Худэлмэрншэдэй дохёогоор Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй худалдаа наймаанай штатнабэшэ секторые даагша Александр Семенович Маковский ОРС-ын 11-дэхи магазинай хүдэлмэриие шалгаба. Тиихэдэнь магазин соонь 36 килограмм колбаса болон бусад продуктнуудай худалдагдангүй үлөөгдэһэниинь элирүүлэгдээ һэн.

— Энэ колбаса юундэ худалдабагүй гээшэбта? — гэжэ Александр Семёновичой асуухадань:

— Магазинайнгаа хүдэлмэрилэгшэдтэ үлөөгөөбди,— гэжэ магазиниие даагша Валентина Бабаева шангараа бэлэй. Тиигэбэшье акт бэшэгдэжэ, худалдаа наймаанай гурим хазагайруулһанайнгаа түлөө харюусаха болоһон байха. Тэрэ магазинай хүдэлмэриие ходо шалгажа байха гэжэ арадай хинагшад тогтоогоо бэлэй.

Александр Семенович арба гаран жэлэй туршада арадай хинагшын хүндэ, хүшэр уялгые дүүргэжэ ябана.

— Арадай хинагша хадаа дутуу дундануудые элишэлжэ, хулгайшад болон һэшхэлгүй ябадалтай тэмсэхэ уг зорилготой, совет хуули наринаар сахихын хойноһоо хиналта хэдэг хүнүүд гээшэ. Зүгөөр арадай хинагшын хүдэлмэридэ олон ушарта бэрхэшээлнүүд дайралдадаг юм. Хүн зоной аша туһада алба хэдэг зомди гэжэ һанахадаа, зосоомнай зохид болодог агша, — гэжэ Александр Семёнович арадай хинагшын ажал хэрэг тухай хөөрэнэ.

Бэрхэшээлнүүд тухай тэрэ тон зүбөөр дурдаба ха. Өөрынгөө гол хүдэлмэриин хажуугаар бүхы сүлөө сагаа шалгалтын хүдэлмэридэ зорюулха гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ. Жэшээлхэдэ, ямар нэгэ столоводо шалгалтаар ерэжэ, стол дээрэ табиһан эдеэнэй шэгнүүрыень дахин тодоруулжа, хэмжэжэ, шанарыень шалгажа байхада, хэн дуратайгаар хаража байба гээшэб? Заримдаа дааһан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг хүнүүдтэй шангаар, эрилтэ ехэтэйгээр хөөрэлдэхэ саг гарадаг.

Хинагша Александр Семёнович арадай хиналтын комитедэй даалгабаряар шалгалта оло дахин хэһэн юм. Тэрэ байгша оной нэгэдэхи кварталай туршада 10 гаран столово, магазинуудай, промышленна предприятинуудай хүдэлмэриие шалгаһан байна. Өөрөө инженер мэргэжэлтэй байһан тула Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ заводто түрүү техникэ болон технологиин үйлэдбэридэ хэр зэргээр нэбтэрүүлэгдэдэгые, архиин заводто эльгээгдэһэн вагонууд саг дарыдаа ашаалагдадагые, республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын автопредприятида түлишэ юундэ үлүү ехээр гаргашалагданаб гэхэ мэтэ асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, дутагдалнуудыень усадхаха тобшо дурадхалнуудые оруулалсаһан байна. Александр Семенович Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто шэнэ техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлдэг таһагай ахалагша инженерээр ажаллана. Заводойнгоо арадай хиналтын гол бүлэгэй гэшүүн байһан тула тэрэ олон шалгалтануудта хабаадалсажа, шалгалтын дүнгүүдэй ёһоор хэмжээнүүдые абахын тула саг үргэлжэ оролдодог. Олон жэлэй туршада эрхимээр ажаллажа, олониитын хүдэлмэридэ хододоо эдэбхитэйгээр хабаададаг тула Александр Семёнович Маковский Хүндэлэлэй олон грамотануудаар шагнагданхай.

— Бүхы сүлөө сагаа арадай хиналтын хэрэгтэ зорюулнаб. Юуб гэхэдэ, дутуу дундануудые хаража байха, хуулида харша зүйлнүүдтэй эбсэхэ аргагүй хүм. —гээд Александр Семёнович тодорхойлон тобшолоо һэн.

Зүб даа. Арадай хинагшад хаанашье харюусалгатай даабари дүүргэжэ, хёрхо нюдөөрөө олон дутуу дундануудые элирүүлэн усадхажа шадана. Эгээл тиимэ хинагшадай түрүү зэргэдэ яоагша — олоной нэгэн А. С. Маковский болоно.

...Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй эдэбхитэдэй суглаан һаяхан боложо, эрхим ажалаараа габьятай болоһон хүнүүд урмашуулгада хүртэжэ байгаа һэн. Эндэ судна бүтээлгын заводой таһагай ахалагша инженер Александр Семенович Маковский СССР-эй арадай хиналтын комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Энэ үндэр шагналаа абахыетнай уринабди, — гэжэ суглаанай түрүүлэгшын хэлэхэдэ, зал соо нэрьемэ альга ташалган болоо.

Олон жэлэй туршада таһалгаряагүй эрхимээр ажаллажа байһан арадай хинагшын нюур шарайда баярай ошон бадараа бэлэй.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай хинагша А. С. Маковский.

МҮ..ӨӨДЭР—В. И. ЛЕНИ..ЭЙ НЭР..МЖ..ТЭ П..ОНЕРСКЭ ОРГАНИЗАЦИИН МҮНДЭЛҺЭН ҮДЭР

ЕРЭЭДҮЙН ЭЭЗЭД

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэгдэһэн тоосоото элидхэл соо комсомолой хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол шэглэл тухай иигэжэ хэлэгдээ һэн: «Политическэ талаараа эдэбхитэй, хэрэгээ мэдэхэ, ажалда дуратай, хүдэлжэ шадаха, Эхэ ороноо хамгаалхаар хододоо бэлэн байдаг үетэниие бурилдуулгэдэ туһалха гээшэ комсомолой хүдэлмэридэ эгээл хэрэгтэй, эгээл шухала юумэн болоно».

Партиин сэсэн энэ заабариие пионернүүдэй эмхишье өөрынгөө гол зэбсэг болгохо ёһотой. Юундэб гэхэдэ, пионернүүдэй зэргэдэ ерээдүйн комсомолшууд урган хүмүүждэг гээшэ бшуу.

Ленинскэ Коммунис партидаа халуунаар дурладаг байһанаа манай республикын пионернүүд нэгэн дуугаар, халуунаар мэдүүлдэг. Мүнөө үедэ манай республикын бүхы һургуулинуудта съездын материалнуудые һурагшад эдэбхитэйгээр шудалжа эхилэнхэй.

Ажалай олон коллективтэ, залуушуулда болон һургуулинуудта КПСС-эй XXVI съездын делегадууд ошожо, съездын хүдэлмэри тухай хөөрэһэн байна.

Харин КПСС-эй XXVI съездын эхилһэн үдэр манай республикын пионернүүдэй 523 дружина «Коммунистнуудта! алхамаа адлидхая!» гэһэн Бүхэсоюзна сборто жагсаад, һуралсалдаа болон ажалдаа түйлаһан амжалта тухайдаа аха нүхэдтөө — коммунистнуудта элидхэһэн байна. Республикын пионернүүдэй дунда 15000 отличник тоологдоно, 20000 шахуу хүн «4» ба «5» гэһэн сэгнэлтэ дээрэ һурана. 30000 үлүүтэй һурагшад «Эхэ оромни — СССР» гэһэн экспедицидэ хабаадан, совет арадайнгаа баатаршалга тухай түүхэтэй танилсаа юм. Интернациональна хани барисаанай 298 клуб хэдэн мянгаад эдир интернационалистнуудые нэгэдүүлдэг. Тимуровска 500 гаран команда тоологдоно. Энэ юун гээшэб гэбэл, хүзүүндээ улаан галстук зүүһэн 12000 эдиршүүл-багашуулда, дайнай болон ажалай ветерануудта, наһа бараһан сэрэгшэдэй бүлэнэртэ туһалдаг гээшэ. «Пионерэй хүүргэнүүдые —БАМда» гэһэн операциин үедэ 5000 тонно түмэрэй хаядаһан суглуулагдаа, «Эхэ орондоо — миллион» гэһэн ябуулга бэелүүлһэнэй ашаар мянган тонно саарһан болон бусад зүйлнүүд тушаагдаа. Эдэ бүгэдэ хадаа республикын пионернүүдэй, һурагшадай ажалай амжалта мүн.

Тодорхойгоор хэлэхэ болоо һаа, эдиршүүлэй гараар хэгдэдэг юумэн олон ааб даа. Хэжэнгын районой Дунда-Худанай дунда һургуулиин пионернүүд болон комсомолшууд Худанай совхозой хонишодто болон МТФ-дэ туһална. 5—6-дахи классуудай пионернүүд һү һаалиин фермэдэ ходо ошожо, газаахи досоогуурхииень сэбэрлэдэг, үнеэдтэ тэжээл зөөлсэдэг, һаалишадта, үхэршэдтэ концерт харуулдаг юм. Харин ахамад наһанай үхибүүд комсомол-залуушуулай «Могсохон» гэжэ хонин үсхэбэрилгын комплексые шефтээ абанхай. Хонишоной булан эмхидхэгдээ, хашаань дулаалагдаа, түлеэн бэлдэгдээ. Шеф ёһоной хүдэлмэриие эрхимээр бэелүүлхын түлөө пионерскэ отрядуудай бүлэгүүдэй хоорондохи мүрысөөнэй дүнгые комсомолой комитет болон дружинын совет ходо гаргажа байдаг юм. Жалма Санжижапова, Амгалан Аюшеев болон бусад олон үхибүүд эрхимээр ажалладаг. Пионернүүд—хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эдир туһалагшад.

Обществодо ямар һуури хүнэй эзэлжэ байһые, оюун бодолойнгоо талаар ямар шанартайень тон элеэр харуулдаг юумэн гэхэдэ, ажал гүб даа.' Ажал тухай темэ манай партиин XXVI съезд дээрэ эли тодоор соностоо бшуу. Тиимэһээ эдиршүүлые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэдэ бидэ бүришье ехэ анхарал хандуулха болонобди.

Ямаршье ажал зохёохы шэглэлтэй байха ёһотой гэжэ бидэниие парти һургана. Энэ талаар комсомолой болон пионернүүдэй эмхинүүд яһала ехэ дүй дүршэлтэй болонги. Жэшээлэн нэрлэбэл, «Эдир технигүүд, натуралистнууд— Эхэ орондоо!» гэһэн харалгые дурдамаар. Энэ харалгада туршалгын хүдэлмэри ябуулжа байдаг 30000 эдиршүүл хабаадаа. Иимэ харалганууд хадаа эдиршүүлэй ухаалан зохёохо шадабариие хүгжөөдэг юм.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ ехэ программые тоосоото элидхэл соогоо хараалһан байна. Партиингаа энэ ехэ программые бэелүүлхэ хэрэгтэ эдиршүүлэй хэхэ юумэн олдохо гү? Заатагүй!

«Мал ажал — залуушуулай дайшалхы хэрэг» гэһэн хүдэлөө эмхидхэхыень ВЛКСМ-эй обкомой IV пленум комсомолой эмхинүүдые уряалаа һэн. Энээндэ багашуулшье хабаадажа, гүрэн түрын удха шанартай ехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха аргатай бшуу. Малай түл харууһалжа, шубуу үсхэбэрилхэ хэрэгые шефтээ абаха талаар манай пионернүүд һайн ёһо заншалтай болоһоор үнинэй. Хориин районой Үдын дунда һургуулиин нэгэ звено нёдондо зун 3200 хурьга тэнжээһэн байна. Һурагшад хурьгадаа гарзада оруулангүй, тус тустань сүүдхэ бүриин шэгнүүрые 120 граммаар нэмээдэг һэн. Тэрэнэйнь түлөө СССР-эй ВДНХ (Москва) ошохо путёвкоор үхибүүдые совхоз шагнаа юм.

Малай үбэлжэлгын үедэ комсомолой болон пионернүүдэй олон эмхи өөһэд өөһэдынгөө ажахынуудта горитой туһаламжа үзүүлһэн байха. Классуудай болон пионерскэ отрядуудай эхин 1295 эмхи (звенонууд болон бүлэгүүд) малшадые шефтээ абаһан байна.

Бэшүүрэй районой Шэбэртын дунда һургуулиин һурагшад-овощ таригшад нёдондо хартаабха һайнаар ургуулжа, һургуулиингаа интернадые, столовые хангаа һэн. Тиихэдэ Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулиин һурагшад өөһэдынгөө лагерьта тарижа ургуулһан хартаабха болон овощые түхэреэн жэл эдидэг байна.

Арад зоной хэрэгтэй, XI табан жэлэй түсэбүүдые бэелүүлгын түлөө тэмсэлтэй пионерскэ хүдэлмэриие холбохо шухала. Предприятинуудтай, колхозуудтай, совхозуудтай, лесничествэнүүдтэй хамта дүүргэхээр даабаринуудые пионернүүдэй дружинын соведүүд даажа абадаг байха ёһотой. Газар газарта үүсхэл гаргагдаа һаа, ехэл һайн байха гэжэ мэдэнэбди. Жэшээнь, түрэл һууринаа, гудамжаяа, һургуулияа болбосон түхэлтэй болгохо талаар дружинанууд, отрядууд уялга абажа болохо гү? Болохо даа!

Тиихэдэ үшөө нэгэ зүйл тушаа тогтохо дуран хүрэнэ. Тэрэ юун бэ гэхэдэ, пионернүүдые ажалда хабаадуулхадаа, **ажабайдалай ерээдүй ээзэд** байһыень ойлгуулжа, алибаа юумые арьбалхын, хямгадахын түлөө харюусалгыень мэдэрүүлхэ шухала. Партиин съездын шиидхэбэринүүд соо заагдаһанай ёһоор, арадай ажахыда алмалта, арьбалалта тушаа бодомжолхо гээшэ имагтал хүтэлбэрилэгшэдэй бэшэ, хүн бүхэнэй уялга болоно бшуу.

Харин алмалта, арьбалалта гээшэ багахан юумэнһээ эхилдэг гэжэ мэдээжэ. Хэрбээ үхибүүн бүлэ соогоо хүмүүжэхэдээ, хубсаһа хунартаа, ном дэбтэртээ нарин байбал, һургуули соохи зөөридэ мүн лэ тиимээр хандаха. Тиихэдээ энэ хэрэгтэ бүлын харюусалга мүн лэ ехэ болоно.

Зайн галые, уһые, түлишэ, саарһа гамтайгаар гаргашалха хэрэгтэ пионернүүд эдэбхитэйгээр хабаадаха аргатай. Саашадаа уһа мүрэниие сэбэр байлгахын, ургамал модо гэмтээхэгүйн түлөө тэмсэл хадаа түрэл байгаалияа сахин хамгаалга болоно ха юм. «Ногоон патрульнууд», пионернүүдэй шалгалта доро оршодог зоно тухай уншагшад дуулаһан байха. Зүгөөр энэ хэрэгтэ үхибүүдые эмхидхэжэ, тэдэнэй үүсхэлые дэмжэхэ шухала.

Мүнөө үедэ үхибүүдэй ажалша гар хаанашье хэрэгтэй. Һаяхан пионернүүдэй областной слёт дээрэ һонин-һонин дурадхалнууд, һанамжанууд, түсэбүүд хэлэгдээ һэн. Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын пионернүүд түмэр түдэгэ элбэгээр суглуулжа, «Пионернүүдэй поезднуудые — БАМ-да» гэһэн Бүхэсоюзна хэмжээ ябуулгада хабаадахаар шиидээ. Прибайкалиин, Кабанскын районой эдиршүүл загаһа хамгаалхын тула «Амиды мүнгэнүүд» гэһэн ябуулга эрхилнэ. Сэлэнгын, Хориин, Зэдын пионернүүд малшадта туһална. Баргажанай, Захааминай районой үхибүүд эмдэ ородог сэсэг, үбһэ суглуулха түсэбтэй. Гэхэ мэтээр тоолобол, хэхэ юумэн угаа ехэ.

Майн 18-һаа 22 болотор Москвада Пионернүүдэй бүхэсоюзна VIII слёт үнгэрхэ. Пионернүүдэй эмхиин габшагай хэрэгүүдэй табан жэлэй түсэб тэрэ слёт дээрэ баталагдаха юм. Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулиин һурагша Шагдуров Содбо, Хяагтаһаа Бурлаков Вадим, Кабанскын районой Каменскын дунда һургуулиин һурагша Гусева Ольга, Сэлэнгын районой Юрөөгэй дунда һургуулиһаа Самбилова Нина, Нижнеангарскһаа Забегалина Галя гэгшэд Буряадай АССР-эй пионернүүдэй эмхиин түлөөлэгшэд боложо ошохо юм.

Удангүй һуралсалай жэл түгэсэхэ. Нажарай амаралтада бэлэдхэлэй эдэбхитэйгээр ябуулагдажа байхада, «Пионернүүдэй зун — ажалай зун» гэһэн шэглэл хараада абтаха зэргэтэй.

Урдамнай шэнэ зорилгонууд хүлеэнэ. Эгээл шухалань гэхэдэ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин 60 жэлэй ойе угтуулан, «Бүхы ороной пионернүүд — Ленинэй хэрэгтэ үнэн сэхэнүүд» гэһэн маршын шэнэ шата эхилхэ бшуу.

Жара шахуу жэлэй саана пионернүүдэй эмхиин бии болгогдоходо, А. В. Луначарскиин мэргэнээр хэлэһэнэй ёһоор, аяар холын хорёод онуудта үхибүүдэй зүрхэндэ һайхан хэрэгүүдэй үндэһэ һуулгаһан байгаа. Тэрэнь мүнөө баян ургаса үгэнэ бшуу даа.

В. АШИРОВА,
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин Буряадай областной соведэй түрүүлэгшэ.

Улаан-Үдын хүгжэмэй хоёрдохи һургуулиин һурагшад — эдир пионернүүд уран һайханай харалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Улаан-Үдын хүгжэмэй һургуулинуудай харалгада тэдэнэр түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: харалгын үедэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ЭДИРШҮҮЛ —АЯН ЗАМДАА

Пионерэй улаан галстугтай хүбүүд, басагад элдэб янзын һонирхолтой хэрэгүүдые үүсхэдэг гээшэ. Һайндэрөө угтуулан, өөһэдынгөө хэһэн алдарта ажал хэрэгүүд тухайгаа партида болон комсомолдо тэдэнэр элидхэнэ.

Пионернүүдэй дружинануудта уулзалга үнгэргэһэн ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ дуулгана:

ЛЕНИНГРАД. Ленинградай олон хүн зоп болон городой айлшад һайндэрэй шэмэглэлые гоёшоон байхадаа, эндэхи хорин гирляндыень 159-дэхи һургуулиин үхибүүд хээ гэжэ хэр мэдэнэ хаб даа. Пионернүүдэй барилгын жасада оруулһан тэдэнэй хубита иимэ байна.

Энэ хадаа Нева дээрэхи городой эдир ленинцүүдэй олондо туһатай ажалай гол шухала хубинь болоо. Мянгаад парта болон хэшээлдэ хэрэглэгдэхэ үзүүлбэриин зүйлнүүдые өөһэдынгөө гараар тэдэнэр бүтэгээ юм. **Ами нагаанай харгы** гэжэ алдаршаһан домогто газарай дурасхаалта хүшөөдэ үхибүүд онсо анхарал хандуулна. Ондо модонуудые ургуулаа, дурасхаалта газарнуудаи ариг сэбэрые болон эмхи гуримые тэдэ сахина.

ХАБАРОВСК. Байгал-Амарай түмэр замай зүүн участогоор урдадаг дошхон урасхалта Бүрей дээгүүр таоигдаһан хүүргэ Пионерскэ гэжэ нэрлэгдээ. Юундэб гэхэдэ, Ургал гэжэ тайгын посёлогой хүбүүд, басагад энээнэй һуурида түрүүшын «хирпиисэ» табиһан байна. «Пионерэй металлаар БАМ-ай түмэр замай хүүргэ бария» гэжэ тэдэ үхибүүд уряалһан байна.

Тэрэнь Амарай дэргэдэхи бүхы һургуулинуудай һурагшадые уряалан зэдэлээ юм. Пионернүүд түмэрэй 4 мянга гаран тонно хаядаһа суглуулаа. Энэнь хүүргын барилгаһаа гадна, Хабаровска хизаарта баригдажа байһан БАМ-ай һүүлшын километрэй рельснүүдые шудхалгада хэрэглэгдээ.

БАРНАУЛ. Хабарай тарилгын технологиие хазагайруулһан ушарые Корчинско һургуулиин «пионернүүдэй гэрдэлгэ» элирүүлжэ, Алтайн хизаарай «Корчинский» совхозой таряашадай хамтын суглаан дээрэ тэрэнь зүбшэн хэлсэгдээ. Пионернүүд болон һурагшад ажахын найдамтай туһалагшад гэжэ нэрлэгдэхэ ёһоороо нэрлэгдэдэг. Тарилгын үедэ поли, харгы дээгүүр, орооһо хадагалдаг газарнуудаар улаан пилотконууд үзэгдэдэг. Бригадануудта болон отделенинүүдтэ ехэшүүлэй шалгалта хэхэдэнь, «Зёрнышко» гэжэ операцида хабаададаг үхибүүд туһалаа. Мүн хабарай тарилгын бүхы гол шухала участогууд дээгүүр гамнан сахилгын постнуудые эмхидхээ. Пионернүүдэй агитбригада хабарай аянда гаранхай.

(ТАСС).

ҮХИБҮҮДЭЙ ДУРЫЕ БУЛЯАН...

Ургажа ябаһан эдир үетэниие коммунис ёһоор, сэдьхэл бодолойнь талаар сэхэ сэбэрээр, дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ асуудалда КПСС-эй XXVI съезд онсо анхарал хандуулһан байна. Энэ талаар Хэжэнгын районой пионернүүдэй байшанда юун хэгдэжэ байнаб гэжэ һонирхогдоһон байгаа.

Хэжэнгын районой пионернүүдэй байшан соо үхибүүд хододоо олон байдаг. Юундэб гэхэдэ, эндэ һонирхолтой элдэб кружогууд хүдэлдэг юм. Тус байшангай дэргэдэ байгуулагдаһан хүүгэдэй драматическа театр бултанда үнинэй мэдээжэ болонхой. Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур», Ц. Шагжинай «Будамшуу», Ойдобой «Гарай табан хурган» болон бусад зүжэгүүд эндэ табигдаһан байна.

Эдир артистнуудай кружогые бэлигтэй, дүй дүршэлтэй режиссер С. С. Цыренова амжалтатайгаар хүтэлбэрилнэ. Театр тухай номууд, хэрэглэгдэхэ хубсаһан, реквизит кружогой кабинет соо суглуулагданхай юм.

Шатараар дэлхэйн чемпионуудай портредүүд байшангай коридорой ханые шэмэглэнэ. Саашаа томо кабинет соо ороходо, шатарай тусхай бишыхан стол олон. Тэдэнэй саана үхибүүд һуугаад, шатар наадана. Арадай гэгээрэлэй ветеран, бэлигтэй һурган хүмүүжүүлэгшэ П. И. Ильин эдир шатаршадые һоридог юм. «Сагаан тэргэ» гэжэ үхибүүдэй шатарай клубай президент П. И. Ильин шатар наадалгые район дотор хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые яһала оруулдаг.

Фотоаппарат баринхай үхибүүд олоороо юуншьеб зүбшэн хэлсэнэ. Энэ хадаа фото-зурагай кружогойхид гээшэ. Энээнһээ гадна уран зурагай, оёдолой, хүүхэлдэйн, олоной дунда наада эмхидхэгшэдэй болон бусад кружогуудта пионернүүд олоороо хабаадажа сүлөөтэй сагаа һонирхолтойгоор үнгэргэнэ.

Энэ байшанда үхибүүдэй утреннигууд, пионернүүдэй сборнууд болон элдэб хэмжээ ябуулганууд ходо үнгэргэгдэдэг юм. Жэшээлхэдэ, кружогуудта хабаададаг пионернүүд нэгэ хэды саг болоод лэ, тоосоото концерт гү, али зүжэг, выставкэ үнгэргэдэг байна. Энэнь ехэл һайшаалтай хэрэг гээшэ ааб даа.

Мүн тус байшан районой пионернүүдэй хүдэлмэриин методическа түб болоно. Пионернүүдэй вожатануудай болон пионернүүдэй һуралсал эндэ ходо болодог. Байшангай методист К. И. Манданова энэ хүдэлмэриие шадамараар эмхидхэдэг гээшэ.

Тиихэдэ энэ байшанда хододоо кабинедүүдэй конкурс-харалга үнгэргэгдэдэг юм. Кружогой хүтэлбэрилэгшэ үхибүүдтэеэ хамта энэ харалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Ханын газетэ, фотозурагай выставкэ, номуудые суглуулга, уран гоёор шэмэглэһэн стендүүд болон бусад зүйлнүүд бултанай гараар бүтээгдэнэ. Жэшээлхэдэ, хизаар ороноо шэнжэлэлгын кружогойхидой кабинет соо районой түүхэтэй танилсахаар материал бии.

Һургуулиин хабарай амаралтын үедэ пионерэй байшан соо үхибүүдэй зохёохы ажалай заншалта выставкэ үнгэргэгдэдэг. Дунда-Худанай, Шэнэ-Хэжэнгын дунда һургуулиин, мүн энэ байшангай кружогуудай пионернүүдэй бүтээһэн зүйлнүүд харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг юм.

Пионернүүдэй һонирхолтойгоор ажаһуухын тула байшангай хүдэлмэрилэгшэд Н. Д. Дондокова, Ю. В. Дамбуева, З. Н. Гармаева болон бусад нүхэд хүсэл оролдолго, үүсхэл гаргадаг юм. Пионернүүдэй байшангай директор М. Д. Жамьяндабаева эдэ бүхы хэрэгые хүтэлбэрилэн толгойлно.

«Бүхы ороной пионернүүд — Ленинэй хэрэгтэ үнэн сэхэнүүд!» гэһэн Бүхэсоюзна маршын элдэб шэглэлээр районой пионернүүдые залан хүтэлбэрилжэ байдаг байшандаа үхибүүд дуратай юм.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Герой-город Киевтэ дурасхаалай комплекс нээлгын баяр ёһолол дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ хүн түрэлтэндэ эб найрамдалай ба бодомжотой байлгын дүлэтэ уряа болон дэлхэйн бүхы түбинүүдтэ соностобо. Уласхоорондын байдалай гол шэнжэлэгшэд, политическэ ба ниитын элитэ ажал ябуулагшад тэрэ үгыень НАТО-гай Римдэ үнгэргэгдэһэн сессиин зээрхэг түримхэй шиидхэбэринүүдтэ хүндэ ехэтэй харюу гэжэ тоолоно. Тиихэдэ эб найрамдалые аршалан хамгаалгын ба амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһуулгын хэрэгүүдые СССР-эй урдынхи мэтэ түрүүшын ээлжээндэ шиидхэгдэхэ асуудал гэжэ тоолодог байһанай гэршэ мүн болоно.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй, хүн түрэлтэнэй үглөөдэрэйнь мүнөөдэрэй хүсэлэл оролдолгоһоо дулдыдажа байһан тушаа үгэ доторнь эли тодоор харуулагдана, гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Үргэн хөөрэлдөө хэхэ хүсэлэнтэй байһанаа, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулгада туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа, бэе бэеэ ойлголсохо эрхэ байдал, уласхоорондын найдабари тогтоохо зорилгоор оролдолго гаргахые баруун оронуудай ажал ябуулагшадые уряалба гэжэ уласхоорондын байдалаар тайлбари үгэдэг хүнүүд заана. Гэхэтэй хамта, хэрэгтэй болоод байгаа гээшэ һаань, империализмын ямаршье аашада Советскэ Союз түргэн, аша үрэтэй харюу үгэжэ шадаха гээд тайлбаринууд доторнь тэмдэглэгдэнэ. КПСС-эй XXVI съездын зохёон абаһан наяад онуудай амгалан тайбан байдалай совет программые манай дэлхэйн арадуудай халуунаар дэмжэжэ байһаниие олон ороной эб найрамдалай тала баригшадай хүсэлэл оролдолго элирхэйлэн харуулна. Баруун оронуудай политигуудай харата ябуулгануудаа, Советскэ Союзда эсэргүү хардалга гүрдэлгээ хэды хэжэ байгаашье һаа, шахардуу байдалые һуларуулгын, харилсаа холбоо тогтоолгын уг зорилгые һайн һайхан һанаатай хүнүүд үргэнөөр дэмжэнэ. Фашизмда эсэргүү дайнай һургаал, тэрэ илалтын 36 жэлэй ойе олохон оронуудта баяр баясхалантайгаар тэмдэглэлгэ дэмы үнгэреэгүй.

Эб найрамдалые удаан болзорто сахижа болохо, тэрэ хадаа аюулта дайнуудай хоорондохи забһарлалгын үе бэшэ, харин ажабайдалай бодото жама ёһо болоно шадаха, болохошье ёһотой гэжэ хүн түрэлтэн өөһэдынгөө ажабайдал дээрэһээ ойлгонхой. Европын, мүн ондоошье түбинүүдэй оло миллион хүнүүдэй аша туһада амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһуулга ба харилсаа холбоотой байлгын ёһо гуримууд тодорхой шэглэлтэй болоо. Тэдэ ёһо гуримууд хүнүүдтэ ажаһууха эрхэ, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха, байдал һуудалаа һайжаруулха арга олгоно.

Имагтал энэ ушарһаа Холбоото Штадуудай мүнөөнэй захиргаанай милитарис хараа шугамые буруушаалга бүхы дэлхэйн дээрэ улам ехээр үргэдэнэ. Европодохи аюулгүй байдал ба харилсаа холбооной түлөө ябуулгануудай һаяхан дүүрэһэн недели эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй нүлөөлхы айхабтар ехэ хүсэтэй байһаниие элирхэйлэн харуулба. Англида, Баруун Германида, Францида, Италида, Португалида, Бельгидэ, Баруун Европын бусад оронуудта демонстраци болон митингнүүд боложо, хэдэн зуу мянган хүн хабаадаһан байна. Баруун Европодо американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгые эрид шууд буруушаалгада гар табиха хүдэлмэри эхилэнхэй. Дайгөөр ....өөдэгшэдэй түсэб «бү бэелэг!» гээд арадууд мэдүүлнэ.

ФРАНЦИДА ХУБИЛАЛТЫН БОЛОХО ХҮЛЕЭГДЭНЭ

Франциин хүн зон эдэ үдэрнүүдтэ хубилалтын болохые хүлеэнэ. Майн 10-да үнгэргэгдэһэн һунгалтын хоёрдохи шатын дүнгөөр Франциин социалис партиин хүтэлбэрилэгшэ Ф. Миттеран гэгшэ оронойнгоо шэнэ президентээр һунгагдаба. Бүхы һунгагшадай 52 процентһээ дээшэнь тэрэнэйдэ дуугаа үгөө. Тэрэ тоодо мүн түрүүшын һунгалтын үедэ Франциин коммунис партиин кандидадай түлөө дуугаа үгэгшэд оролсоно.

Һунгалтын дүнгүүдэй соносхогдоһоной һүүлээр Ф. Миттеран үгэ хэлэхэдээ, Франциин һунгагшад хубилалтын түлөө байһанаа элирхэйлбэ гэжэ мэдүүлһэн байна.

Франциин коммунистнуудай дуугаа үгөөгүй һаа, энэ амжалта түйлагдахагүй байгаа. Мүнөө тэдэнэр Франциин шэнэ правительствын үмэнэ табигдаха орёо бэрхэшээлтэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаадалсахаар бэлэн байна. «Хубилалтын аша туһада, шухала хэрэгтэй демократическа реформонуудай аша туһада, ажал ябуулгын алба хэхэ хэрэгтэ бидэнэр — бүхы эрхэ болон уялганууддтайгаа зохилдуулан — өөһэдыгөө зорюулан табинабди», — гээд Франциин Компартиин политбюрогой мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Имагтал иимэ хараа шэглэл баримталхые ажабайдал өөрөө баадхана гээшэ. Франциин социально-экономическа орёо бэрхэшээлтэй байдалые юугээр тайлбарилалтайб гэхэдэ, хүдэлмэригүй хүнүүдэй тоо 1.700 мянгада, жэл соо үнэ сэнгэй ургалта 15 процентдэ хүрөө, ажалшадай байдал һуудалай ниитэ хэмжээн ехээр доошолонхой. Социально-экономическа зүришэлдөөнүүдэй хурсадхатай хамта Францида эб найрамдалай түлөө, буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгада хэрэглэгдэжэ байһан мүнгэ зөөриие арад зоной аша туһада — амгалан һалбарида зорюулхын түлөө хүдэлөөн улам үргэдэһөөр.

Эдэ бүгэдэдэ Франциин томо капиталай, буржуази эсэргүү байһан. Хамагай түрүүн капиталай хүсэн ерээдүйн хубилалтануудые түйлаха хэрэгтэ һаад түбэг ушаруулна. Энэ ушар байдалые элирхэйлжэ харуулһан түрүүшын индикатор юун байгааб гэхэдэ, Парижай биржэ болоно. Эндэ Франциин предприятинуудай акцинуудай (үнэтэ саарһануудай) сэн ехээр унаа.

Һунгалтын кампаниин үедэ банкнуудые, промышленна арба нэгэн томо бүлэгые гүрэнэй мэдэлдэ абаха гэһэн Ф. Миттеранай табиһан программые панхаруудтуулхын тула кампанинуудай эзэд-баяшуул биржэ дээрэ тиимэ үймөө өөһэдөө зорюута эмхидхэһэн байна гээд «Парижьен либере» гэжэ буржуазна газетэ сэхэ бэшээ.

Франциин президентын тушаалда һунгагдаһантайнь дашарамдуулан, Ф. Миттераниие амаршалха зуураа, Л. И. Брежнев буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгые хизаарлалгын ба тэрэниие хураан абалгын, дайнай һүжэржэ боломо арсалдаануудые усадхалгын, Европо ба бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй байдал бэхижүүлгын аша туһада баруун ба зүүн оронуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсодог болохо ябадалда Советскэ Союз Франци хоёрой саашадаашье аша туһа хүргэхэ байһанда найдажа байһанаа мэдүүлээ.

«ТОҺОНОЙ ОРОНДО — ПУШКАНУУДЫЕ»

Ээлжээтэ «атлантическа марафон» Брюсседьдэ боложо дүүрэбэ. Үнгэрһэн неделидэ Римдэ болопон НАТО-гай соведэй сессиин һүүлээр Бельгиин ниислэл хотодо Европын бүлэглэлэй оборонын министрнүүдэй уулзалга ба НАТО-гай сэрэгэй түсэблэлгын комитедэй сесси майн 11—13-най үдэрнүүдтэ болобо. Энэ «марафоной» үедэ натовска командануудай бүридэлэй хэдэн дахин хубилбашье һаа, буу зэбсэг ехээр гаргаха хараа шэглэлтэй Америкын захиргаанай түлөөлэгшэд бүхы шатануудтань түрүүлжэ ябаа. Австриин «Фолькс-штиммэ» газетын бэшэһэнэй ёһоор, Брюсседьдэ баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй уг зорилгонь юун бэ гэхэдэ, Рейганэй захиргаанай «тоһоной орондо пушкануудые гаргаха» гэһэн уряа мүнөө Бонной, Римэй, Лондоной ба Баруун Европын бусад ниислэлнүүдэй политическэ хараа шэглэл болонхой».

США-гай оборонын министр Уайнбергерээр толгойлогдоһон американ делегаци урдаа табиһан гол зорилгодоо хүрэжэ шадаа гэбэл: олониитын зүгһөө буруушаалгануудай хэды хэгдэжэ байбашье, «экономическа ба финансова бэрхэшээлнүүдэй хэды тохёолдоһооршье һаа, НАТО-гай сэрэгэй талаар түсэблэлгын комитет жэл бүриин сэрэгэй бодото гаргашануудые 3 процентээр дээшэлүүлхэ тухай урдынгаа шиидхэбэринүүдэй хубилгагдаагүй байһыень элирхэйлээ.

Милитарис энэ хараа шэглэлэй бодомжогүй балмад бүдүүлиг байһаниинь элитэ. Мүнөө НАТО-гай гүрэнүүдэй буу зэбсэг бүтээн гаргалгада һомологдоһон мүнгэ зөөриинь олон оронуудай, мүн бүхэли түбинүүдэй национальна бүхы продуктын сэнгэй хэмжээнһээ холо ехэ болоод, шууд түргөөр улам ургажал байна. НАТО-гай байгуулагдаһанһаа хойшо түрүүшын хоёр арбан жэлэй туршада (1949 онһоо 1968 он хүрэтэр) энэ бүлэглэлдэ ородог оронууд сэрэгэй хүсэ хүгжөөлгэдэ 1.300 миллиард доллар гаргашалаа. 1969 онһоо 1978 он хүрэтэр гэхэ гү, али нэгэ арбан жэлэй туршада тэдэ оронууд баһал тэды шэнээн мүнгэ зөөри гаргашалһан байна. Удаадахи табан жэлдэ —1979 онһоо 1983 он хүрэтэр —НАТО-гай оронууд сэрэгэй гаргашада 1 триллион доллар һомолонхой. Иигээдшье байхадань, Холбоото Штадууд буу зэбсэг гаргалгаяа бүри ехээр түргэдхэхэ эрилтэ нүгөөдүүлдэ табина.

«Гар булга мушхаха» арга хэрэглэн, Уайнбергер угаа таарамжагүй бусадшье шиидхэбэринүүдые абахыень өөһэдынгөө хамжагшадта баадхаа. Тодорхойлон хэлэбэл, дунда зэргын зайда табигдаха американ ракетно-ядерна системэнүүдые бүтээн гаргаха ба Баруун Европодо тараан тодхохо тухай, мүнөө США-да байгуулагдажа байһан «түргэн добтолгын жандармска хүснүүдэй» бүридэлдэ НАТО-гай гэшүүн-оронуудай сэрэгүүдые оруулалсаха, энэ бүлэглэлэй ябуулгануудһаа гадагуур хэрэглэхэ тухай болоно.

Американ «командын» Брюссельдэ милитарис амжалта түйлаһанаарнь Вашингтондо нюуса далдагүйгөөр амаршална. «Оборонын министр Уайнбергер ехэл баяртай, ушарынь гэхэдэ, урдаа табиһан зорилгонуудаа сүм дүүргэжэ шадаа», — гэжэ телевизионно Эн-би-си компани мэдээсэнэ. Гэбэшье, ушар байдалые бодото хүбээрнь хараха һэдэлгэтэй «Уолл-стрит джорнэл» газетэ «энэ амжалтын Уайнбергертэ тиимэ хүнгэхэнөөр түйлагдаагүй байһанда» анхарал хандуулна. «Зүүн ба баруун оронуудай хоорондо шахардуу шанга байдалые улам доройтуулха ябадалда зорюулагдаһан ямаршье политикада дурагүйтэлгын Баруун Европодо үргэдэжэ байхада, буу зэбсэг бүтээлгын гаргашануудые хамжагшадайнгаа дээшэлүүлхые түйлахын тула тэрэ бага бэшэ оролдолго гаргаа» гээд тэрэ газетэ тэмдэглэнэ.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС)

СЭНХИР ЭКРАН

ВТОРНИК, 19

В. И. ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ БҮХЭСОЮЗНА ПИОНЕРСКЭ ОРГАНИЗАЦИИН МҮНДЭЛҺЭН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Солдатская сказка». —мультфильм. 10.20 — «Все кончено» — фильм-зүжэг. 12.30 — Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35—«Сибирь ба Алас-Дурнын хизаараар»—киногой программа. 16.25 — Львов хотын «Электрон» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин концерт. 16.50 — «Совет ороной пионернүүд» — В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионерскэ организациин мүндэлһэн үдэртэ.

Улаан-Үдэ. 17.10 — «Байгал» (буряадаар). 17.40—«Мүндэлһэн үдэрөөртнай, пионернүүд!». «Горн» гэһэн программа. 18.10— «Революциин түрүүшын алхам» — киноочерк.

Орбита. 18.25 — Пионернүүдэй Бүхэсоюзна VIII слёдой нээгдэлгэ. Союзуудай байшангай Колонно залһаа дамжуулга. 19.30 — 19.45 —Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Түрүү бригаданууд». 20.30—«С. Прокофьев. Үхибүүдэй хүгжэм».

Орбита. 20.50 — «Юун? Хаана? Хэзээ?» — телевизионно викторина. 22.00 — «Время». 22.35 — «И. С. Козловский: элдэб жэлнүүдтэ буулгаһан үенүүд» — фильм-концерт. 23.20 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 23.35—«Гүрэнэй Третьяковско галерейн залнуудаар» —телевизионно баримтата фильм. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Шахтер» «Динамо» (Минск). Забһартань—00.45 — Велосипедээр урилдаагаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Шатарай һургуули». 13.30—«В. Шекспир» (1-дэхи дамжуулга). 14.15 — «Багшын түрүү дүй дүршэлэй хэшээл». 14.45—В. В. Маяковский. «Поэдэй уран шүлэг». 15.20—«Встреча с прошлым» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00—Соносхолнууд.

Орбита. 17.10 — «Наранай туяа»—А. Флярковскиин кантата. 17.35—Н. Асеев. Уран шүлэг. 18.15 — «Стрекоза и муравей»—мультфильм.

Улаан-Үдэ. 18.25— «Театрай сезон дүүрэбэ». 19.25—«Дин Рид дуулаха».—фильм-концерт.

Орбита. 20.00 — «Эксперимент» —телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 20.50—«Түрүүшын станци»—киноочерк.

Орбита. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Как весну мы делали» — мультфильм. 21.15— «Г. Чохели дуулаха» — телевизионно фильм-концерт. 22.00—«Время». 22.35 — «Дуэнья» — телевизионно уран һайханай фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй обкомдо. Зэдын районой Оёорой совхозой болон Яруунын районой «Коммунизм» колхозой ажалшадай социалис уялганууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Гэгээлэгшэдтэй уулзалга»— В. Михайловай корреспонденци. БАМ: үйлэ хэрэгүүд ба хүнүүд. «Ажалладаг газарынь — Таксимо» — Г. Башкуевай зураглал.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ленинецүүдэй эдир халаан»— В. Ашировагай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Пионернүүд түмэр хайлуулна» —фоторепортаж. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

Манай газетын удаадахи номер майн 21-дэ гараха.

Редакторай орлогшо
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД; ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-04506. Заказ № 115. Индекс 5901.